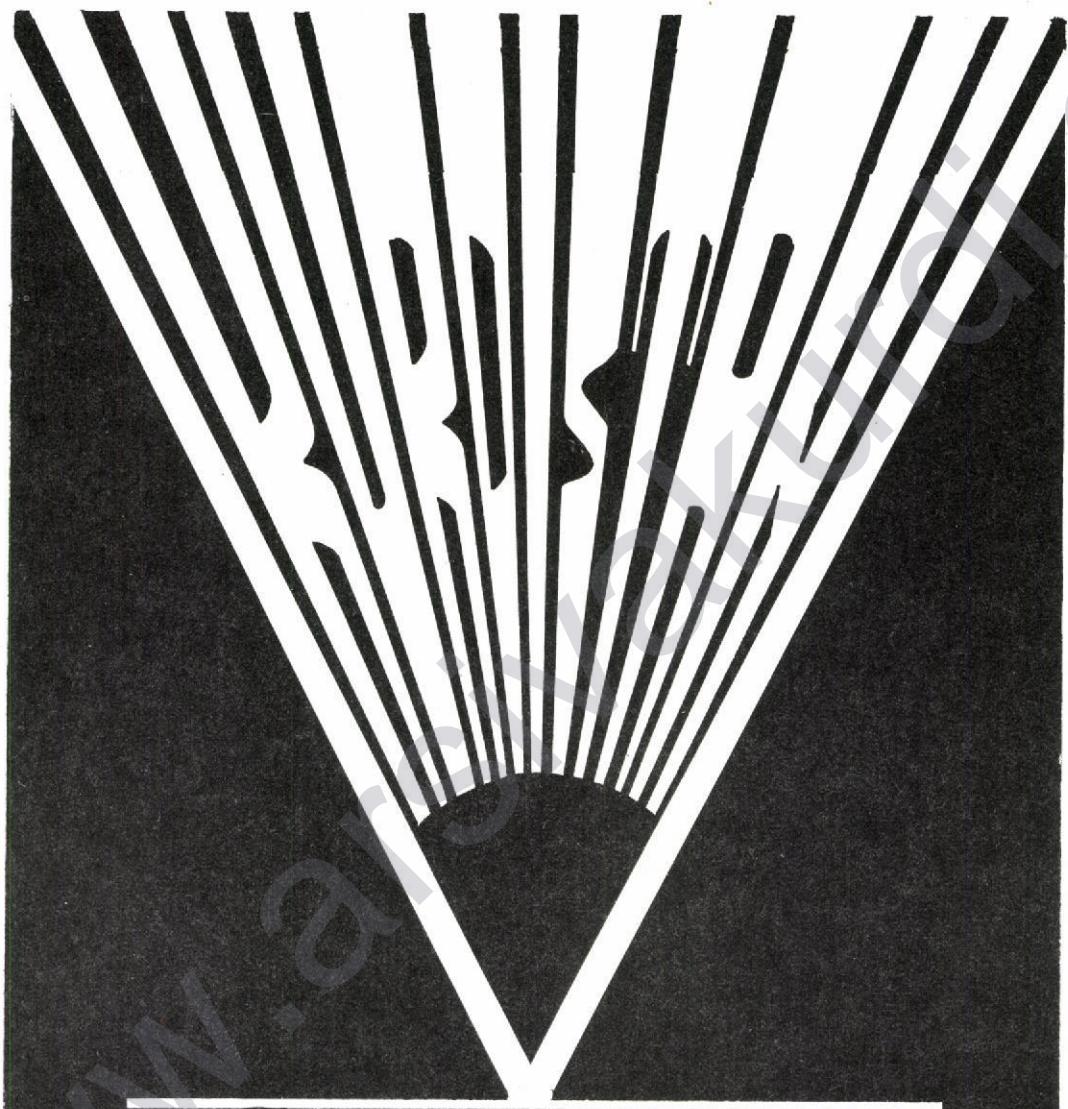

BERBANG

KOVARA FEDERASYONA KOMELÈN KURDISTANÊ LI SWÊD

**BIJİ YEKÊTİY
WELATPARÊZANI KURDISTAN**

KOVARA FEDERASYONA KOMELÊN KURDÎSTANÊ LI SWËD

NAVEROK

Dengi mangirtmi	
Zindani Diyarbekir	3
Bang	5
Jî bir û raya giştî re.....	6
Ne xewn e, ne xeyal e.....	8
Bername Hoşeng.....	9
Çend gotun h ser	
jiyana jinêne Kurdistanê.....	12
Dayê mi hêfê to guret.....	16
Helbestvancki Kurd	
jî Yekitiyê Sovyet.....	19
Serpêhatiya	
Polisiya Heso	20
Helbest.....	23

○
Berpirsiyar
A. RIZA ALAN

Pergala Rûpelan
A. M. GILLY

Raxistina Nivisaran
SEYRAN Û GULBAHAR

Redaksiyon
KEYXUSRO SİPAN-MAHMÛD
LEWENDİ-BENGİN BOTANI
SORİSGÊR ESKERİ-ROZA SEYRAN

○
BERBANG

Kurdisk tidskrift, utges av Kurdiska Riksförbundet—Ansvarig utgivare och Redaktör: A. Riza Alan—Layout: A. M. Gilly—Sättning: Seyran och Gulbahar.

ADDRESS
Kurdiska Riksförbundet,
Tunnelgatan. 14, 3 tr.
111 37 Stockholm/SWEDEN
TEL : 08 / 11 23 42

Prenumeration: Medlemmar
50.- kr/år. Övriga 100.-kr/år.
Postgiro: 64 38 80-8

Xwendevanên Hêja,

Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê di 17 û 18. meha Çileya Pêşin de kongreya xwe ya çaremin dicivine.

Federasyona Komelên Kurdistanê digel hemû kul û kêmâsiyên xwe ve sê sal e ku wek mumesilê civata kurdên li Swêdê diji.

Van sê salên buhuri di warê xebata federasyoni de gelek tuştan fêri me hemuyan kiriye. Û em hemû li ser vê yekê, bî çeyi an xerabi, xwediyê hinek ditin û baweriyan in. Disa em hemû dizanın ku civata kurdên li Swêdê, di nav girübêni buyani de, ji aliyê mafêni çandi û civaki ve, yek ji girübêni xizantrin û qelstirin e. Bi sedan problemen me yên bingehin li benda helkirinê ne. Û heta ku kurd li Swêdê bijin, dê ev problem ji bijin. Lew re, em bixwazin nexwazin, Federasyon malê me gişan e û me gişan temsil dike. Jî bo vê yekê divê em giş jê re xwedi derkevin, berpirsiyari û barê wê parvekin.

Kongreya Federasyonê , ji bo vê yekê firsetek heri mezin e. Fermo, besdari kongrê bibe, rexnen xwe bigre, pêşneyarên xwe pêşkêş bike û wê bigihine cihê ku ew bî rasti layiq e.

Jî Bo Kongreyek Serketi !
De Vê Gavê Bî Xatirê We

BERBANG

BERBANG

NAVNIŞAN

Kovara Kurdi, Xwedi : Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêd. Buha : 5 Kron, Abona salekê : 50 Kron, 30 DM.

Berbang, Tunnelgatan 14, 3 tr.
111 37 Stockholm/ Sweden.
Tel : 08 / 11 23 42
Postgiro : 64 38 80-8

DENGİ MANGIRTINI ZİNDANI DİYARBEKİR

A. Rıza Alan

Le şare helmet û qurbaniyekey Diyarbekir da le rojani 2, 5, 6, 7, û 8 y séptember da gelék le endaman û layengirani hêze çep û niştimanperwerkani Kurdistan û Turkiye mehkeme kiran. Her bo yeşe, le yekem roji mihakemewe zurbey zindaniyekan bîvari mangirtinyan da bo naçar kirdini rijeme Hitleriyekey Turkiye , ke daxwaziyekaniyan becê bîhênen ke emaney xwarewe bûn:

1-Le dijî azar û eşkencedaniyan.
2-Le dijî ciyakirdinewey bê sinuriyan le yektir.

3-Bo mafî bedest hênanî derman û hawkariyan.

4-Bo moletdani çawpêkewtmi kes û kariyan.

5-Bo ewey wekû zindani siyasi refتariya legel bikre.

Be pêy ew hewalaney ke le lajen kes û kar û parêzerani zindaniyekanew pêman geyistûn, ke hendêk le daxwaziyekaniyan cê be cê kirawîn. Wekû aşkîraye le mangirtinekani pêşû da ke kira bûn, hendêkiyan lê şehid bûbûn. Be ewey ke mangirtineka hemû zindanekeşi girtibûbetewe. Karbedestekani zindaneke tengiyân pehelçinibûn. Belam , em careyan karbdestani zindaneke awate glawekanyan bo neçıwa ser û neyan tiwani dengi zulali mangirekan kip biken û dabimirkêninewe, takû mîyan pê keç kirdin, ke hendêk le daxwaziyekaniyan bece bîhênen. Bê gûman hendêk le hokani serkewtini mangirtinekeş emane bûn:

1- Zanayane rêkxistini mangirtineke ke hemû beşekani zindanekey lê agadar kirabû. Rêkxistine-

keşî wa bû ke bîtiwanın bo maweyeki dûr û direj berdewam bin. Çunke wa rêkxira bûke le her beşew çend kesanek bo maweyek man bigrin be sere , nek her hemûyan be yekewe bo maweyeki kûrt.

2- Em careyan mangirekan dengi narezaiyan wa derperande derewe, ke dadgerekân naçar biken, narezaiyekaniyan le ser eşkence w azardaniyan bixene ser pere w bikewete dest parêzakaniyan, ke le maweyeki zor kûrt da le govar û rojnamekani Ewrupa da bilawkirane, ke em naçar kirdine xoy le xoy da cari yekem e le Turkiye da rû eda.

3- Em careyan xîzm û kes û kari mangirekan zor çalakane hawkari zindaniyekaniyan kîrd. Ke le sê roji cejni qurban da nîzikey hezar kes lemane le dewr û pişti zindaneke kobunewê w ewanî destiyan be mangirtin kîrd. Paşanîş hemûyan beyekewe be xopîşandanêk berew rûy mali efseri berêweberayeti herêmeke kîşan.

4- Destpêkîrdîni mangirtineke nûzik bû le helbijardine gîştiye diroyinekey Turkiye ke rijem gelék deholi dimukrasiyeti lê da bû, le nawewe w derewey wlat.

Eger na be xwasti ew faşistane biwaye be şehid kirdin, lêdan û eşkence kirdin, ya be her nirxêk danirkandînewey ew mangirtiney mebest bû. Her weha alqelegwêkani kolonyalist eşyan zani ke le kotayı mangi séptember da basi Turkiye w mangirtini zindanekani İstanbul û Ankara ekiret.

**MANGIRTINE
PISTGIRİYEKEY**

GÖTEBORG

Be destpêkeri Komeley Kurdekanî Göteborg, le 15 y séptember da mangirtineke destpêkird. Le meydani "Brunnsparken". Bem şeweyle 24 niştimanperwerlem mangirtine da besdar bûn. ke bo piştgiri bû le mangirekanî Diyarbekir, paş 8 roj be amancekaniyan geyiştin û be konferansêk kotayıyan pêhêna.

Daxwaziyekaniyan emane bûn:
1- Ebê dewleti Swêd dawi raportêki resmi bîka derbarey zindane erteşîyekey Diyarbekir, mangirtin û mangirekan.

2- Ebê xaçi sûri Swêd destpêkeri bîka bo ewey ke nawendi Xaçi Sûr çend nwênerêk binêrête zindanekey Diyarbekir.

3- Ebê êzgey radyo w televizyonî Swêd deng û basekani mangirtineke bilawbikatêwe w daway çoniyêti bari zindaniyekan bîkat.

Hetakû em daxwaziyaneman becê nehênin mangirtinekeman berdewam ebê, yani mangirtinekeman bê sinüre.

Êzgey radyoy Swêd paş 3 roj rageyênerêki xoy narde Diyarbekir. Deng û basekaniy " Em rageyênerê" yekser le Turkiyâwe 5-6 car le êzgey radyoy Nawendi Swêd ragey andira.

Êzgey radyoy nawçeve hemû rojek deng û basekani em mangirtiney radegeyand. Her weha êzgey radyoy Finlanda's be rapportek deng û basekani mangirtinekey rageyand.

Programekani êzgey radyo w televizyonî nawendi Swêd beşî Turki çend carêk em deng û basaney rageyand.

Êzgey televizyonı Swêd le cêyi mangirtineke gift û goyekiyani le gel çen kesêk da kird ke le zindanekey Diyarbekir, eşkence w azar dîra bûn le deng û bas da le "Västnytt" rageyandira.

Xaçî Sûri Swêd belêni da be komitey mangirtineke, ke hewl eden bo nardimi çend nwênerékiyan bo zindanekey Diyarbekir.

Dewleti Swêd be agadari wezi-

ri derewe nameyeki nard bo komiteke ke be kûrti witi "Swêd demêke hewil eda bo mafi mirov le Turkiya... agadare ke gelêk kari nabecê ekirên diji mafi mirov.. le ber ewe dewleti Swêd heta ku esta çon le netewe yekgirtûwekan û Şûray Ewrûpa hewli dawe w lemewlaş hewli eda..w em rûdawêş ebate berdem şûray Ewrûpa."

Konfiransêk kira le roji 22 sep-

tember da bo her dû êzgey radio w televizyon her weha bo rojnamekan-le ceyi mangirtineke- û be hoy êzgey radyoy nawçekewê, supasi hesti berzi piştgiri giyani w mali xelki şareke kîra.

Le konferansi roji kotayı hanen be mangirtineke 3 rojname w êzgekanî radyoy nawend, televizyonı Swêd û radyoy nawçeka beşdar bûn.

Mangirtini
Kurdekanî
Göteborg
Bo
Piştgiriyyi
Le
Mangirtinekey
Şare
Helmet
Û
Qurbanîyekey
Diyarbekir

UTRIKESMINISTERN

Hungerstrejkommittén

1983-09-21

Hungerstreiken i Diyarbakir - och Göteborg

Era telegram till statsminister Palme, utrikesminister Bodström och invandrarminister Gradin har överlämnats till mig som tjänsteförättande utrikesminister.

Uppgifterna om tortyr och annan omänsklig behandling i de turiska militärfängelserna är skakande. Situationen vad gäller de mänskliga rättigheterna i Turkiet har länge varit mycket otillfredsställande. Sverige har framförallt i Europarådet men även i FN och direkt till den turiska regeringen uttryckt sin oro över utvecklingen. Denna oro utgjorde också grunden för den anmälana som Sverige tillsammans med fyra andra länder gjort mot Turkiet inför Europarådets kommission för de mänskliga rättigheterna. Denna anmälana omfattar bl.a. uppgifter om tortyr. De rapporter som nu når oss om nya brott mot grundläggande mänskliga rättigheter kommer att beaktas i det material vi lägger fram inför kommissionen.

Gertrud Sigurdsson
T f utrikesminister

Till
President Kenan Evren
Ankara, Turkiet

Vi stöder de politiska fångarnas hungerstrejk i militärfängelset i Diyarbakir i Turkiet och den sympatiststrejk som har inletts i Göteborg, samt kräver

- att tortyren omedelbart stoppas
- att de inhumana fängelseförhållandena stoppas
- att fångarna skall betraktas som politiska fångar och behandlas enligt lagar som gäller för dessa
- att fångarna ska få tillgång till medicin och läkarvård
- att fångarna får ta emot besök av anhöriga

Göteborg 1983 09 20

Göteborgs Kommunistiska Arbetarkommun
Vänsterpartiet Kommunisterna

Kaj Andersson

JI BO XWENDEVANÊN KURD

Federasyona Komelên Kurdistan bi berpîrsiyarê universita Stockholmê ya beşa "sekreterya ta xwendevanêni biyaniya" (Sekreteriatet för utländska Studerande) ra jî bo rewşen xwendevanêni Kurd peywendi çêkir. Piştî civinê nivisek resmi hate şandîn, ku xwendevanêni Kurd ku gymnasium (lise) xelaskirine, lê jî berzordestiyê, derê welat bûne, bê ku diplomê xwe karibin bî xwe

re derxîn, karibin û qeyda xwe li université çêkin û Federasyon ji wan re bîbe merciya referens.

Jî bo vê yekê, her xwendevanekî Kurd, ku gymnasium xelas kûriye, lê nûkare qeyda xwe li université çêke, divê peywendiyê xwe bi Federasyonê re çêke. Federasyon dê alikariya wan bîke.

Federasyona Komelên Kurdistan Lî Swêdê

CIVINA FEDERASYONAN Û DAİRA BIYANIYAN

Statens Învandrars verk: Daira bîyaniyan a dewletê/ Statens kulturråd: Şûra çandi ya dewletê./ Învandrarpolitiska Kommitén: Komita bîyaniyan a siyasi.

Dî rojên 6 û 7 ê Oktobrê de civina "Referensgruppen" pêk hat

"Referensgrupp" ji Federasyonêni bîyaniyan pêk tê û li ser problemêni bîyaniyan bi awaki giştî disekine. Lî bîyar nagre; ditin û daxwazêni xwe pêşkêş dike. Dî civinê de merciyêni cihê - cihê bi berpîrsiyarêni xwe va besdar dibin. Daxwazêni Federasyonan dî nav her merciyeki da paşê drîbe mewzûya axaftin û bi laikariya wan daxwazan bîyarêni giştî têne girtin.

Dî civinê da ji Federasyona Komelên Kurdistan li Swêd, serokê Federasyonê besdar bû. Civin li Stockholmê dî xaniyê

Riksarkivet da çêbû û her du roj ji, seet ji nehê sibê heta sisê yê êvarê dom kîr.

"Stora Referensgruppen" her sal carek, bi pêşengiyâ "Învandrerverket" dicive. Merciyêni ku bi berpîrsiyarêni xwe va dî civinê da besdar bûn û peyîvin ev bûn.

Jî beşa arşivê: Riksarkivet, Landsarkivet, Statsarkivet.

Jî Învandrerverket: Serok Thord Palmlund, Irene Linden, Lennart Torstensson, Brita Sydhoff û hwî.

Jî Statens Kulturrådet: Serok Goran Lofdahl, Hans Enflo, Margaretta Wahlberg, Gerd Hilman.

Jî Învandrarpolitiska Kommittén

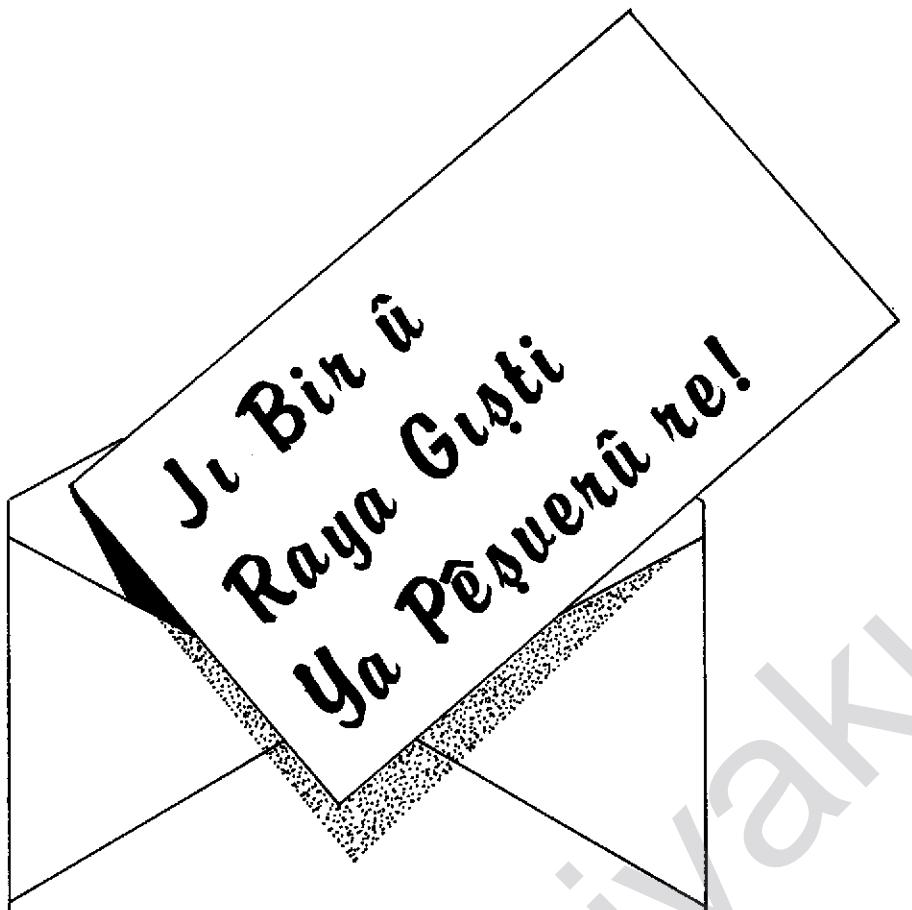
Ingemar Kallberg û jî pirtukgeh (bibliotek) an ji çend kes amade bûn.

Daxwazêni me ji Statensinvandrerverk rakırına kampê multeciyan bûn.

Bersiva Învandrerverket: Emê nêzik de ji bo rakırına kampê multeciyan bixebeitin û dê rabeji.

Daxwaza me ya dî ji Statens Kultur rådet, divê alikariya literatura kurdi were zêdekirin. Gelê Kurd bindest e û zimanê wi qedexye ye, bi gelên azad ra nayê muqayese kîrin.

Bersiva Statens Kultur rådet: Rast e, emê li ser vê meselê bisekînin.

Zordesti û xwinrijandina koloni ku ji sed salan vir de li ser gelê Kurd dihat kırın, bî cûnta faşist ya 12 İlönê ra pirtir giring û rengekwini tê domkırın.

Cûnta leşkeri ya faşist; li cem kırınê xwe yên erişen ser gun dan dardakırın, lêdan, girtına hemû kesan û di hepisxanan de lis tikên kuştinê şoreşgeran ku di Türkiyê û Kurdistanê da dike, li dervayê welat ji bi sazumanê xwe yên faşist li himber pêşveryan, welatparêzan û şoreşgeran bi ewnaki vekiri ê rişan pêk tine û bi hemû metodan çavên wan ditursine. Xaseten di welatên ku tê da karkerêni ji Türkiyê û Kurdistanê zêde hene pirtir listikan çedike. Jı ber ku di van welatan de her tim li himber cûnta faşist mi-

xalefet pêk tê. Ciyên ku lê li hevanina evan listikan çedikin yek ji Konsolosêن Tirkan in.

Cûnta faşist û koloni evan kırinê xwe yên lêdan, tade kırın û xwinmijiya xwe ya ku di welat da dike kırın, di welatê ku em tê da ne, di Avustirye de ji bi metodê minayı bi destê konsolosên xwe bi ci tine. Metodên zordesti ku Konsolos pêktinin:

1- Jı bo ku jiyanâ karkir û kedkiran roj bi roj bigrin bin pabûna xwe serê mirovê dosiki hatiye girtin.

2- Hemû kesen biçin Konsolosan (jin, mîr û zarok) ji seri heta bini hûr hûr tên saxkîrın.

3- Konsolos ku bixwaze dikare hemû kesan bigrebin pirsiyaran, lê tade bike û bide tirsandîn.

Jı bo ku karkiran ji têkoşina Abori - demokratik û politik bîqetine û çavê wan bitirsine, tîrsan di wana dide. Pasaportên hinekan ji destan dîgrîm, yên hinekan ji nişan dîkin. Evan tiştana piri caran hatin kırın û hin ji tên kırın.

Jı vir çend meh berê, hevaleki pirek a karkir, jı bo girtina vizê diçe Konsolosê. Çewa ku dikeve hundir çar polês bi hev ra saxdîkin û di çentê wê de belavokeki 1' ê Gulan ê dibinîn. Hema dest dîdin ser pasaporta hevala pirek. Û jê ra dibêjin ku vê dera dewleta Türk e, te sûc kiriye, te li him ber dewletê sûc kiriye. Hevala pirek diçerê, dibêje qet suceki mîn ji tuneye, mîn kesek ne kuştîye û Yekê Gulanê ji roja karkiran, ya Yekiti - Piştgiri û têkoşinê ye. Di Avustirye de ji bi hezaran karkir û kedkiran di vê roja têkoşinê de ciyê xwe dîgrîm û belavokan belav dîkin. Jı wana yek ji mîn girt. Ev ji ne sûc e. Konsolos jê ra dibêje, ku li wê der qanûnên Türk derbas dibin, divê tu zukêra ji Avûstirye derbikevi, em tê niha dışının Türkiyê. Ev pasaporta me daye we, çaxa em bixwazin em dîkarin disa şûn da bîgrin.

Hevala pirek bê tîrs li himber Konsolos ji bo mafê xwe li berxwe dide. Ü Konsolos pirtir diqahire û dibêje ku ji vêder derkeve biçe an ji emê çavê te grêdîn, te bavêjin erebeki û bışının Türkiyê. Hevala pirek bi jirti ev bersiva han dide: "Hûn xwinmij û nijadperest in. We ku ji mîn pasaport girt hûn baweriya xwe û tişteki kırinê dîkin ? Ev tiştên ku hûn dîkin tiştên pûç û vala nin. Ez tê digihêm, hûn dixwazin ku bi evan tiştan tîrsan di mîn û di gelê me bidin. Heta niha tu li ciyek û tu demeki me ji van zordestiyân ra seri dananiye û emê daneynin"

Li ser vê yekê Konsolos dibêje ku. "Ez te ji welatdariyê davêjim Biçe kêjan welatê dixwazi bibe welatdarê wi welati".

Serbûriyek dîn wek vê ya: Jî vir hefteki berê xwendevaneki jî bo vizê, dî Vianê de diçe Konsolosa Türk û pasaporta xwe dîde û vize dixwaze. Rêvebireki ku pasaportê jî destê xwendevan digre û li bajêrê bûyina wi dînhîre. "Em nîkarin bî serê xwe vize bidin te. Lî van karan Konsolosê mezîn bî xwe dînhîre, divê tu hinek dîn bipêyi, emê gazi te bikin" dibêje. Hinek wext şînde gazi xwendevan dîkin û jê ra dîbêjin ku bî zûkê ra du suretê xwe bine. Heval xwendevan ku suretê xwe tîne û dîde, Konsolosê mezîn jê ra dîbêje ku: "Em vize nadîn te, em rûpeleki dîdin te. Tu jî dî demeki kîn da xîlasiyên xwe biqedine emê te bîşinîn Tîrkiyê". Heval ku dest bî izah kîrina weziyeta xwe dîke Konsolos tamûl nake û dîbêje ku: "Divê tu li gor gotinê me biki (teygeri), an jî jî bo te xîrab dibe" úwd. tursan tê dîde. Heval dîbêje ku: "Ez li wêder xwendevan, im, hê derseki mîn heye, qene çend mehîn dînê ji vize bidin mîn ku ez dîbistana xwe xîlas bîkîm". Disa ji Konsolosê dewleta nijadperest dîbêje ku: "Gotinê me bîke an jî jî vir derkeve bîce". Heval dîbêje: "An pasaporta mîn şûn de bidin an ji kaxizeki jî bo girtuna wi bîdin mîn". Konsolos dîbêje ku: "Em qet tiştîki jî nadîn te. Bicehenîme bîce". Û hemû tiştîn ku jî hevala pirek ra dîbêjin, jî hevalê xwendevan ra jî dîbêjin û dîkin derva.

Konsolosa Tîrkiyê li dervayê welat li ser hemû kesîn welatpa rîz, pêşverû û bî taybeti li ser kesîn jî gelê Kurd in, evan tiştan pêk tîne:

- Konsolosa Tîrkiyê bî tevrekî xebata CIA dixebite. Ku bixwaze wê kesan birevine, çavê wan giyîde û bûşîne Tîrkiyê.

- Bixwaze wê mirovan ji welatdariyê bavêje û an ji bigre. Bi ci? Bi 'pasaportan'.

- Konsolos jî gelê me ra pêşniyara welatdar bûyina welatîn din

WEZERETA TIRKIYÊ MEZIN WIEN

WESIQE

Sala dî gundê bûyi, jî karkirê Türk ...
... ê pasaporta wê ya ku dî 27/. / 198 de hatiya da-
yin, jî aliyê wezereta Tîrkiyê Mezin ya Wien, jî destê wê ha-
tiye girtin. Tê zanin.

Mor
Wezereta Tîrkiyê Mezin ya Wien
şûba Konsolosiyê

Taner KARAKAŞ
Serokê Şûba Konsolosiyê

dîke û rîberiyê dîke.

- Dewleta Tîrkiyê ya nijadperest çewa ku Kurdsitan kîriye wela-teki koloni û dî hemû aliyê jiyanê da nehiştiye pêşta çûyina Abori - Çandi û Politik fireh bîbe û pêşda bîce; niha jî li dervayê welat xwendîna xwendevanê n Kurdistan ji dede qutkîrin. Bêşik dî vi warê da çi jî Konsolosan bê wê bikin û dîkin.

Dî hemû konaxê diroka dewleta nijadperest de evan tiştana hatîne kîrim û xebata wan de eva ar-manceki bingehi ye. Jî evanan gotinê du rîvebîrê dewleta Tîrkiyê yê berê wusa digotun: Wezirê dewleta Tîrkiyê Mahmut Esat Bozkurt dî qisdedaneki xwe ya dî bajêrê Ödemişê de ewha digot:

"Em dî Tîrkiyê da dî dewleta-ki azad de dijin. Türk efendi û xwedîyê vi welati ne. Yênu ku xwina wan bî paqji xwina Tîrkan nine, dî vi welati da yek kareki wan heye, ew ji koleti ye. Dost û dijmin jî û heta evan çiyan ji ger vê heqîqatê ewha bizanibin". (17 MİLLİYET, hêjmar 1656, 30 Ags. 1930)

Dî dema xwinrijandîna Dêrsim ê da wezirê dewleta Tîrkiyê Celal Bayer li pêş derê xaniyê meclisa mezîn ya Mebûsân Tîrkiyê ewha digot: "Jî vir pê da problemekî bî navê Kurdish tu-neye. Bîla serê me nehêşinîn. Di-ha jî bî rasti an bîla koletiyê qebûl bîkîn, an jî bîla bîçin seri li Koma Milletan bîxîn û jî xwe ra ci û wareki bixwazîn".

Mana evan hemû kîrinê Konsolosan Tîrkiyê jî li gor vê politîqa koloni - nijadperestiyê têñ çê-kîrin. Mîna bâpirên xwe yêñ ni-jadperest û xwinxur evan zordes-ti, tade û lêdanê n xwe yêñ li ser gelê me bî awaki barbarî û hari didîn domkîrin.

Em ban (gazi) hemû mîrovêñ pêşverû - democrat û piştgirtiyêñ mafêñ insaniyetiye ne, dîkin; Diê v em li humber êrisen dewleta Türk ya faşist ku dî Tîrkiyê û Kurdistanê de li ser gelê me dîke, li humber listikêñ wi yêñ ku sazû-mannêñ wi yêñ faşist dixwazîn li dervayê welat ji pêk bîmin, hemû hêzîn xwe bîkîn yek, têkoşîna xwe pêşda bîbin.

NE XEWN E NE XEYAL E!

M. Lewendi

Di ronahîya bêdawî ya rojê de, telpek ewr ji ewrên reş, bi carekê her der bû tarî, keş kes nedidît. Tariyek reş, ji taristana kûr, reşî resolankî û di vê tariya reşî resolankî de qîrîn û hawar û naşîn, zinge zinga gerdûnê bû, gerdûn bi van dengan tije bûbû. Ji tirsa, lawirêن colê xof girtin, ketin bin sawek giran, çivîkan ji ber vê yekê firê ji bîr ve kirin, ne dikarîn ji ciyê xwe bilepityana.

Avêن çem û robaran jî her weha ji tirs û sawa vê bûyerê, xwe ji bîr ve kirin ku wê çawa û bi kîjan alî de biherikyana. Ü destpêkir, qîrîn û naşîn gume gum û zinge zing. Di nava hewqas dengan de dinê li hev gerya, 'erd lerizî, ax qelişî, veçiriya, av rabû, lehî û tofan, babelîsk û talaz, her tişt tevlîhev bû, aşîman hate xwarê, her tişt li bin guhê hev ket, gerdûn belovaji bû.

Ü di nava hewqas bûyerên nedîtî de, min êdî ber xwe nedît ku ez çawa ji nav vê 'ecêba giran derketime, hatime derek din, develek din, ku biyanî him jî bi her tiştên xwe ji min re biyanî ye.

Anuka digerim û carna difikirim ku ev 'ecêba giran ci bû gelo, weha her tişt li bin guhê hev xist û her tişt pereng perengî kir ku em ji axa xwe qetiyân an hatin qetandin û bi dûr ketin hatin van deveran.

Bi rastî xweş e welatê biyaniyan. Bi dar û dâristan, bi her tiştên xwe nûjen, mirov dikare bibêje ku ez ê ci bikim ji wê axa xwe ya qelş lêketî, ji wan col û beriyêñ hişk û kevnare. Lê : ne were ye, û ne bawerim ku kesekî din —heke heyvana avahiya laşê xwe ji axa xwe girtibe— weha bifikire.

Her çendî bi toz û dûman û qelş lêketî be jî, axa me ye, ku her weha me heyvana avahiya çanda xwe jî jê girtiye û em bi wê hatine histiran.

Ez carna difikirim, tînim hişê xwe wan demên paşeroj ên beriya hatina wê telpa ewrê ku ji ewrên reş bû. Ci roj bûn ! bi her tiştên xwe, ci zişt û ci pak, ci baş û ci xirab.

Tê bîra min, rojek ji rojên havînê yê germtîrin bû, li ser rîyekê dîmeşiyam dê biçiyama ber bi gund. Gund sêzdeh kilometre an mirov dikare bibêje sezdeh hezar metro ji papûra mezin dûr bû.

Ü li pêsiya min rîyek, wek beriya Necefê hişkfolâ û germ. Kelekela rojê bû, roj wek sêleke sincirî ya li ser agirê argûnê, wer germ bû, û di bin wê germê de ez bi helekelek bêhneçikî dicûm.

Siya min weka gilokek reş di ber min de, ji jor de tav, ji jêr de jî xwelf û axa germ, û ez dîmeşim. Her ku dîmeşiyam lingên min di wê xweliya li ser rîya germ de heta bi güzikê winda dibûn û ji laşê min jî her xweydanek.

Ji jor de xweydan û ji jêr de jî toz û dûmana ku ji ax û xweliyê radibû, bi laşê min ve dizelişî û di laşê min de dibû wek heriya cilişî.

Biborin, ez dibêm qey pir bi kûr û dûr de çûm, lê bi rastî digel wan zehmet û zoran jî gelek xweş bû, ji ber ku ax û xweliyeke wisa bû ku ji bo min ne biyanî bû, an ji min re ne biyanî.

Ü nuka li vê derê, li vî welatî, li van beyarê biyanî, di nava biyaniyan de, ku ez bi xwe jî jê re biyanî me û tê de digerim. Carna hin peyy ji ber xwe de di devê min de digerin û di nava her du lêvan re ber bi der ve dîmeşin, gêr dibin, diweşin û belav dibin;

Gelo bo ci ez li vê derê me, ma xewn e an tiştî din ? Lê dîsa xwe bi hes ve tînim, bi xwe vedihesim,

— Na na, ne xewn e, ne xeyal e jî, rast e him jî pir rast.....!

Osman Sebri.

bersiva hoşeng

Hoşeng !

Roniya çavê min,
Pandiyê navê min
Hêviya min a pêşîn,
Di nav pêrêyên jîn,
Divêm çend peyvan digel te bikim,
Bê qirê nû deng
Nizanim wa ji te dipirsim,
Ka te tiştek nasiye ?
Wek kesen bîrbir,
Jêhatî eznawir,
Ji êşa welat,
Di warê xebat,
Derd û kulen min.
Nabêjim tu ne jîrî,
Ne dibem tu dibîrî.
Tenê sergermiya te,
Tu rojan,
Tu deman,
Nahêle ku, li ci kirê hûr bî,
Û çak bibirî

Berî tu hebî,
Piştî tu hafî,
Gelek caran,
Ez ketim nav lepêneyaran,
Tevî zor û lêdan
Digel zirt û fortan,
Di çavên min ne ditin tirs,
Ji devê min ne girtin yek pirs,
Te bi çavêm xwe dit
Carekê du caran,
Ku zor û ê şandin pirr hebû,
Digel min xwe westandin,
Dawî suhna xwe revandin,
Lê serê min nizim ne bû,
Bi a Xwedê her nizim nabe,
Divya bû dilê te bi vê şabe,
Tevî van bûyeran,
Li ser gotina tewtewe û qesmeran,
Jehra ku berdane guhênen te,

Bê raman û xwe ragirtin,
Bi ser min da direjî !..
Berî vê bi sê salan,
Ji min ra dinivisi holê dibêjî:
Bavo !

Dibînim di nîvîsarê n te,
Dibhîsim ji dost û yarê n te,
Şopa bêhêviyek cankuj,
Xwe berdaye ser dilê te,
Pê sist bûne dest û milen te..”
Delal ! berî her tişti,
Ew rewrewok ne dost û yar in,
Birrek tewtewe, xêrnexwaz û çavnebar in,
Ji her nasî ra, dost û yar nayê gotin,
Holê pergala mirov tê te sotin,
Ev celeb kes dema rûbarî te bin,
Pirr nerm û xweş in,
Di paştotinê wekî mar in, gelek dilreş in,
Naxwazin kesek paqij bimîne
Qenciyâ camêran dilê wan diê şîne,
Ji bo çakan û çakiyê dij û neyar in,
Di devavê tinê wek sege har in.
Divê bizanî ev celeb kes wek mişkê lûr in,
Wan bînayî nîne, li ser bêhnê dimeşin,
Ji zikmakî kûr in.
Ma gelo dinasî mişkê lûr ci teba ye ?
Wek van kesan, ji dîtina rastî û qenciyê dûr û cudaye.
Lûr, li ser rûyê erdê najî, her zêrzemîne,
Tişten li ser erdê, di nav ezmênen yekcar nabîne.
Çiya dar û ber û keskayî,
Çem co û cobar û ronahî,
Asiman sitêrk, ro û hîv,
Gewher, pilatîn û zêr û ziv.
Tev jê ra ne nas in, li nik wî ne teba ne,
Jê ra ne hêjayî kê zikekê û du kurman e,
Kir tevger û xebata wî di cihêng teng û tarî,
Jê ra kurm û kêzik bihatirin ji elmas û mirarî.
Naven Apollo û kozmos wî bendewar nakin,
Xwarina çend kêzikan dikarin dilê, wî şakin.

Ev e rê û ramana van celeb kesan,

Tê gîhan û bîrbirina nandoz û teresan.
Li pêş dost û yaran, qurre û çalak in,
Dema rûbarî neyaran dibin, bizdok, perşikestî,
Nikarin serên xwe rakin.
Lê ji bo kurdêñ dilçak û doza wele t,
Bê ûşt ji devê wan dertê her agir û pê t,
Nemaze ji bo kesêñ tê koşer û gelparê z,
Gunehan çar dikin, didin berhev, dikin rêz.
Çi kesê ji zanîn û baweriya wan bi dûrkeve,
Dibêjin : şas e.
Ji kesêñ wek xwe çepel û bizdok ra.
Dibêjin . tê gihêştîye, gelekî baş e.
Ew ne yêñ xebatê bûn, tenê diketin rê ya xebatkaran.
Kama wan di hatina nav xebatê çavnebarî bû,
Dixestin ew jî wek camêran bêñ xuyakirin,
Xwe hildana wan, ne xurtî û fedakarî bû,
Zûka reviyan dema ji wan va xuya bû mirin.
Hinekêñ wan hatibûn nav xebatê ji aliye neyar,
Da ku berrahevdin, di berhev bêxin kesêñ ne hişyar.
Teqez baweriya wan bi gel nîne,
Herçî ew bi xwe jî canê xwe bê hêvî ne.
Dijî gelê xwe tu nizanî ci pêxas in,
Berdesî ne wek tajiyêñ bi meras in.
Ji bo gel nawestînin jî xwe lingan,
Ji bo xelkê, xwe davêjin ser pilingan.

Ev e rewşa îro di nav gelê me yê nezan,
Lîwana xwe sipartine noker, bê bay û zinizan.
Neyê bîra te ku rewşa kurdêñ Rohilat û Bakur,
Ji rewşa kurdêñ Sûriye durust û çaktir e,
Em hin tiştan ji wan dibhîsin,
Halê wan ji yê me pirr kambaxtir e.
Ev e ku nahêle em bervehev bêñ û bibin yek,
Bê şerm em gunehêñ xwe diêxin derê kolîdar û felek !
Delal ! gava em ne çak û rast bin,
Teqez ew ji pîsî û neqneziya me ye,
Em çawan dikarin bêjin . sûcê felek û kolîdar tê heye !
Ma heyâ ci gavê em dê ji xûc û gunehêñ xwe birevin ?
Rê ya rast berdin, bikeyin xaçerêyan deverû bikevin.
Rê ya rast şemirandin ne karê camêran e teqez qelsiye
Ji gunehêñ xwe revîn, karê nemerdan e, bes pîsî ye.
Ji bo ci holê em pîsî yê bi xwe da tînin ?
Neyar û nemerdan dilgeş dikin, bi xwe dikenînin..
Ev yek bûye nexweşiyek malkambax ketiye canê me,
Nizanim ev ci bextereşîye ku,
Zanayê me pê ketiye pirritîrî nezanê me.
Kesin hene, ji gunehêñ xwe direvin,
Alîkî di rê ya felekê ra diêxin derê Yezdan,
Aliye din, bê şerm û fihê t diêxin derê Şeytan,
Xwe ji guneh û kêmasiyan dişon wekî me kurdan.
Tenê ya ku me ji vê guhartiye,
Me kolîdar xistiye şûna Şeytan !..
Wey xweli li serê me, me rê ya rast şemirandiye,

Em bûne pelîse ketine bin lingan..
Gelo ! ma em dê çawan xwe ji vê nexweşiyê xilaskin ?
Gunehêñ xwe bibîrin, qencî û neqneziye ji hev naskin.

Kurrê min !
Wa tu li Awropa yî, va me li Rohilat,
Teqez ne razayî me ji tevgera nav welat.
Çavdarê hemî bûyeran,
Guhdarê nûçe û xeberan,
Dibînim, dibhîsim, diê şim,
Haydarim ji hemî war û deran.
Tu tenê dibhîsi, lê ez dibînim,
Hophopa qeşmeran,
Canxulamiya nokeran,
Dûvlûçandina nandozan,
Devxumxumandina bêdozan
Demnasîna kêsbazan,
Zimandirêjiya tolazan,
Di nav van pêlêñ gemarî,
Di van rojêñ reş û tarî,
Tertîlîna gel,
Tevgerêñ bêvac û çepel,
Koraniya rêberan,
Bertîlîna têkoşeran,
Rê li ber wenda,
Ji armancê cuda,
Nema dizanin ci bikin, tev mane bê war
Ji vê rewşa xwe ya kirê t qet nabin hişyar..
Bi tevayî ketine ber lingan û himbêza neyar.
Heywax û sed heywax,
Bi van kulêñ kembax..
Ku her roj dibînim,
Diê şim û dilbirînim.
Xwezî min nedîtibûya, çê ku tu nabîmî,
Teqez tu bextikyari, ne wek min xemgîni.
Guh bidêre min delal !
Ez sond dixwim bi serê te, Hoşîn û Heval
Ku tucaran ji xwe û gel bê hêvî ne bû me
Li ser şopa qelsan ne hatimedîtin û tê neçûme
Tenê hin karbîdestêñ xêv û nezan,
Totik vala û cendek giran,
Di nav şoreşê li nav niştiman,
Hinekan bi serhişkî, hinekan bi oflazî,
Hinekan bi xinizi, hinekan bi xêrnexwazî,
Gelekan jî bi talankerî û dizi,
Kir, tevger û peyvîn wan,
Dikarîn welat û şoreşê tev têxin bin lingan.
Bê şivîşk ez gelekî diêşiyam bi van kirêñ han
Kesekî serwext, bîrbir û hişyar,
Dikarî qenc bibîre, çak bibîne gelek tiştîn nedîyar.
Ji alîkî nezaniya gel û tê negîhêştîna xortan,
Ji aliye din aloskeriya bêbavan, reyîna xêrnexwazan

Min nedivyabû rê bidim devlokiya qeşmer û tolazan
 Ji levre divyabû ji herkirê hûr bim,
 Xwe ragrim, ji herkesî dûr bim,
 Heya rastî ji herkesî va xuya be,
 Qencî û neqencî ji hev cuda be.

Heye ku bê bîra te, berî wê nameyê di nameyek din da,
 Te gazind kiribûn, ji bo çi xwe nîzîkî xebatkaran nakim
 Hîngê min ji te ra dûr û dirêj nivîsibû ku:
 Keşen di qada xebatê mane birrek kureder û /
 malkambaxin

Pêlén ku radibin tev gend û gû, gerrek û kerrax in,
 Ez tucaran di nav avên holê qirêj da sobahiyê nakim.
 Dawî vaye her tişt xuya bû,
 Li Rohilat û Roava dijmin bi me şâ bû,
 West û xebata çarde salan,
 Xwîn û fedakariya gelek hevalan,
 Bi bê bavî hat firotin,
 Li Kurdistana nîvro gelek dever hatin sotin,
 Rê ya ku li herderê bi koranî dabûn ser,
 Bi rê beriya hin nezan û piştme riya hin ker,
 Bê raman û hişyarî,
 Em deverû dan erdê, gîhandin vî warî.
 Ev bûyeren paşîn hîngê ji min va xweş xuyabûn,
 Kesê n datanîn ser xebatê birrek cancole ne hêja bûn.
 Hinek jê xiniz, ji alî neyarva hatibûn şandin,
 Gelek ramanê çepel di serê millet da dihatin çandin.
 Li Awropa, li her alî wele t,
 Xebat ketibû nav destê n çepel û şê t,
 Xortê n xebatker, jê hatî dîlawer
 Ji xebatê , ji berpirsiyariyê dihatin dûrxistin,
 Li êrdima şoreş gelek tê koşer,
 Ji bo gotina "çîma" dihatin kuştin.
 Diborîn di gunehê n xiniz û nokeran,
 Digirtin devê n welatparêz û cengaweran.
 Bi tenê devekî digot destekî dikir,
 En mayî bê deng, wek pûtê n ji kevir.
 Dongiya şoreş û gel bi zarê mirovekî va hatibû girê dan,
 Ji lewra şoreşa serdest hat firotin,
 Qelenê wê gîhaşte destê Şahê Iran.

Herçî êrdima şoreş,
 Dema bîhîstîn nûçeya kambax, ji rûkî girê dan reş.
 Keç û bûkan porrê n xwe birrîn,
 Kal û pîrê n kurd bi serhev da digirîn,
 Digotin: heywax û her heywax !
 Çawan dibe kû serok holê bi hêsanî,
 Axa wele t û şoreşa serdest berde ?
 Ma nizane ku Tikrîfi neyarê gelê kurd e,
 Dê me hemiyan ji wele t bi derxe û bi gerde.
 Çekhilgirê n me wê tevda bêne kuştin,
 Lat û zinarê n niştiman, dê bi xwîna wan bê te şuştin,
 Namûs û rûmeta me dê bikeve ber lingan,

Wê kûda biçin şerevanê n kurd ku dajotin ser neyar /
 wek pilingan ?
 Hê tucaran ev bê bavî ne bûye,
 Keş boblatek holê nedîye,
 Ku welatek bê şer û ceng,
 Bê qirren û deng, ji dijmin ra bê te berdan !
 Xelkê wî, wek pezê bê şivan, tê da bê serjêkirin,
 Bê te kuştin, jê bê te gerdan !..

Piştî van bûyeran
 Em dibîhsin nexmeyeke nuh ji devê hin zirtekeran !
 Binhêr, çi gotinek şê t,
 Berradayî, bê vac û kirê t...
 Hin kesin nezan û guhdirej,
 Totik vala û mêmû qirêj,
 Dibêjin di talde û nedýaran,
 Dikin kurrepist li pê ş nezan, li ber dîwaran,
 "Heke şoreş bimana, welat seraser dibû wêran..
 Di nav xerîta Cihanê radibû navê Kurdistan,
 Teqez dê hebin, hin gotin û peyman,
 Di navbera Barzanî û Şahê Iran".
 Ev e gotina min ji bo van celeb kesan:
 "Bimirin, biqesin herin nik Şeytan.
 Divê hûn bizanîn ku Barzanî xwe kuşt,
 Xwîna cegawerê n kurd bi dolaran şuşt,
 Rûmeta xwe û kurdan siparte neyar,
 Ji bo we keran her bindestî hişt".
 Kurrê min ! niha dê bê me ser te,
 Dilê xwe vekim li ber te,
 Binhêr ev e şiret min,
 Dê bêjim pirr kurt û kin:
 "Ku di hemî kir û waran,
 Digel hemî nas û dost û neyaran,
 Baş vekî çavê xwe,
 Bibîri şireta bavê xwe
 Li ser her kir û gotinê hûr bî,
 Ji kir û gotinê lez dûr bî,
 Heya nekevî kê mî û şâşiyê ,
 Fihêdkar nebî di paşiyê ".
 Ev e şireta durust û çak,
 Ji bo we xortan dixwazim pê şendeyek xweş û ronak.

Çend Gotin Li Ser Jiyana

Jinê Kürdistanê

Roza Seyran

ROLA JINAN DI DİROKÊ DE TIM Dİ PLANÊ DUWEMİN DE HATIYE RABER KIRIN . LÊ JIN İRO LI HEMBER VÊ SER-DESTİYÊ ŞER Ü XEBAT DIKIN KU DI CIVATÊ DE CIHÊ XWE YÊ RASTIN BIGRIN. MIXABIN MERIV NIKARE BIBÊJE KU EW İRO LI HER DERİ DINÊ Ü BI TEVAYI GIHİŞTINE AR-MANCA XWE.

Sedemên vê ji, bî bir û raya min evin, ku hêzên mêtinkar û serdest bo ku jiyana xwe bî dominin zordariyek gelek dijwar li ser çin û miletên bindest dîkin û ev zordari li ser jinan du qat e. Jî aliki de mîrên wan, jî aliyê din de ji hêzên kedxwar û serdest..

Lî welatên wek yê me, bindest û paşdemayı de dî heqê cihê jinê de wusa nezaniyêñ kûr û nihêri-nêñ çewt hakim in, ku jiyana jinê ya iroyin, çi dî nav civatê de, çi jî dî nav jinan bî xwe de çawa be, wusa hatiye qebûl kîrin. Tabiat jinê, weke wê ava kîriye û divê wusa bîmine. Dînya ku ew tê de diji nav çar diwaran e. Eger jî na-va wan çar diwaran derkeve dê jî aliyê civatê ve bê inkar kîrin û cemidandin - eger neyê kuştin ! -

Mesela jinan bî pirani, jî aliyê fonksiyona wan ya dî nav civatê de û dî mesela wekheviya nav mîr û jinê de tê mijûlbûn. Bî ba-

weriya min, ev mesela giring, ji meselên din yêñ civaki nikare bê qetandin. Dî civatêñ kevn de cihê jinê çi bû; iro çi ye; û wê sibê çawa be ? Rola jinê dî jiyana civaki û abori de çi ye ? Bo ku zordestiyê, bindestiyê, sefaletê hwd. jî rastê (meydanê) rabikin divê em van tiştan rind fêr bibin û bikaribin bî hevdû re (weke du hevalan ne weke jin û mîr) têkoşinê bidin û li ser bingehê wekheviyê xwe organize bikin.

Lê ez ê dî vê nivisa xwe de li ser van tiştan nesekinim. Ez ê ve-gerim ser rewşa me, jinê kur-dan.. Rewşa me ya iroyin..

XWENDIN

Du warêñ heri giring ku me jê bê par hîştine, xwendin û zanin in. Me jî destê nexwendi bûn û nezaniyê pir û pir kışanide. Me van kêmâniyana perçeki jî jiyana xwe qebûl kîriye û tiştê heri xi-

rabtir ev e, ku em nîzanın bî çi awayi li hember van kêmâniyan rawestim û wan kêmîntür bikin.

Jî aliyê xwendinê de jinê Kurd gelek li paş mane. Em dikarîn bibêjin, ku iro jî % 90 ë jinê Kurd nikarin bixwinin û binivisi-nin. Dî aliki de hêzên kolonyal, dî aliyê din de ji bir û baweriyêñ me yêñ feodal bûne sedemên bê-parmayina me ya jî xwendinê û nivisandinê û zanebûnê..

Civata me dî ali şandina keçan (jinan) ya dibistanê de gelek li paş e. Em dibêjin: "Keç çawa diçe dibistanê; diçe çi dike; ci-hê wê dî hundire malê da ye. Ew divê bîzewice û ji xwe re bibe xwedi mal û zarû". Rast e divê ji xwe re bibe xwedi mal û zarû, lê vaya ew nine ku divê bila neçin dibistanê, bila nexwinin, bila ne zana bin, bila xwe neghinin.

Bo ku jinê Kurd, dî meselên civaki de û dî doza rizgarbûna Kurdistanê de cihê xwe bigrin, divê beriya her tiştî, bixwinin, xwe bigihinin û rewşa ku ew tê de dijin, civata xwe û cihê xwe yê dî civatê de binasın.

Em dixwazin viya bi misaleki hin bastr berbiçav bikin: Wek ku tê zanin, iro li piraniya gundên Kurdistanê dibistan tune ne, ji ber vê yekê dîvê keç û xortêne me biçin gundeki ku lê dibistan heye an dîvê biçin bajêr bixwîn. Lê mixabin, em keçan naşinim, ku tenê ji gundê xwe bide re û biçe gundeki din, dibistanê. Ev tiştâ ji bo keçan derbas nabe. Şert, rewş dest nadîn ku keçen me ji weki xortêne me biçin dibistanê û bênen. Keçek, tenê bi serê xwe nikare biçe li bajêr bimine û biçe dibistanê. Hûn iro, ji kê dipirsün, bipirsün, ez bawer nakim, ku yek derkeve (an derkeve ew ji ji sedi yek) û bibêje: "Rast e bila keç ji weke xortan bikin, biçin dibistanê, ne weke (keçekê) jînekê, weke miroveki". Lê va tiştâ ne gunehê wan e ji, yênu ku dibêjin keç çawa tenê bi serê xwe dere li derê (cîhê) xerib dixwine. Ji ber ku, civata me ne civatek pêşdeçûyi ye. Piraniya insanêne me ne ronakbir in, ne zana ne, ne xwenda ne, ku vi tiştî wusa qebül bikin.

REWŞA EKONOMİK Ü PEYWENDİYÊN CIVAKI

Lî Kurdistanê hejmara jinênu ku li dervayi malê dixebeitin gelekkêm in. Sedemêne vê ji, beri her tiştî, weke me li jor ji got, rewşa xwendini ye. Yêne din, din, urf, edet hwd. in. Ji ber vê yekê ji jî dî aliyê ekonomik de timi giredayi mîren xwe bûne. Hûn ê niha bibêjin: "Oet ji wusa nine. Jînênu ku li dervayi malê dixebeitin û abora xwe temin dikin hene û em bi çavêne xwe dibinin". Rast jinênu wusa ji hene, lê pir kêm in. Mixabin, bi tevayı rewşa me jinan weke van çend istisnayan nine. Ez bawer nakim, ku dî civata me de jin bikarbin bê destûra (daxwaza) mîre xwe kar bikin.

Bî tevayı mîr li dervayi malê dixebeitê û malê xwedi dike. Jin dî hundirê malê de dixebeitê; li zarokan mîze dike, şivê çêdiye, malê paqîj dike, hwd. Bi vi awayi danûstandina wan bi dervayi malê re pir qels e. Agahdari û zanina

wan a dî heqê jiyana sosyal û pîrsên civaki de gelek kêm e. Dinya wan ji nav çar diwarêne malê û kar û barêne hundir pêk tê. "Jin diwarê hundir e, mîr diwarê derva ye". Ji vê gotnê ji baş tê famkirin ku ev zihniyet dî mîjîyêne me de çiqas kûr hatiye kolandin û bi cih kîrin.

Dîvê ev tiştînu ku min li jor got, çewt neyêne fam kîrin. Ar manca min, ne tenê reşkirin û mahkûm kîrina mîran e. Armanc rohni kîrina zihniyet û nihêrina hakim e; ku dî nav pêvajoyekî diroki de büye parçeyek giring ji çand û ideolojiya civata me. Her çi qas li gor vê ideolojiye, rola bindesti û koledariye para jinê û rola serdesti û koledariye ji para mîr ketibe, ev herdu rol bi hevdu re zihniyeta hakim pêk tinin. Ji

ber vê, xwediye herdu rolan ji ne azad in. Her du ji (her çi qas ne bi qasi hev be ji) di bin nirê newekhevi û koledariya ideolojiya hakim de dijin. Heta ku jin azad nebîn mîr azad nabin, û heta ku mîr ji azad nebîn jin ji azad nabin. Û heta ku peywendiye mîr û jinan li ser bingehê newekhevi û koledariye dom bikin, civat ji azad nabe

Lê ev nayê wê manê ku emê ji van peywendiyan re stûyê xwe xwar bikin, li cihê xwe rûnêne û azadiya civatê bipen. Na, dîvê her yek ji me - çi jin, çi mîr - gav bi gav xwe ji van peywendiye gemari bişon û xwe ji ideolojiya hakim azad bikin. Yê ku nikaribe xwe azad bike, nikare civatê ji azad bike. (bila dengê mun biçekesênu ku li derve şoresser û demokrat in û li mal axa û despot in !)

ZEWAC

Lî welatê me, bir û baweri yêne feodal iro ji tesira xwe li ser gelê me bi helû giraniya xwe dajo. Jin dî ali cinsiyeta xwe de jîrdest û piçûk têne ditin. Gelek maşen civaki û firseten ku mîr dikarin bikarbinin, jin nikarin bikarbinin. Pir tişt hene ku mîr dikin, lê jin nikarin bikin, wexta bikin guneh tê hesab kîrin, eyb tê xuya kîrin û ji ali civatê de mirovek xirab tê hesibandin. Jin, him ji hêla civaki de, him ji ji hêla cinsiyeta xwe de bindest e, piçûk e, qels e..

Jin li welatê me, iro bi pera têne firotin. Weki ku pez tê firotin; têne bazar kîrin û li gor çina xwe ya sosyal, fiyatek (ku navê wê "qelen" e) tê bîrin ! Piraniya zewacan, bê dilen keçan dibin. Keç mîre ku ew pê re dizewice nabine û nasnake. Carna wusa dibî, ku wexta bayen wan dixwazin wan bîdin yeki ku bê dile wan be, keç çarê dî "revandinê" de an di mirinê de dibinin.

Mafê wan tune ye ku li ser ji-yana xwe bîryar bîdin. (weki dema koledariyê, bî hezar salan beri niha). Nikarin bî xwe bîryar bîdin ku dê bî kê re bîzewicin. Bavê wan, wan bî pera difroşê an 'berdêli' dîke, weke tu du tiştan bî hev biguhêrini.

Dî nav van deh salê n dawin de, bî taybeti li bajaran û dî nav çin û tebecqen navin û bilind de hînek guherin çêbûne. Lê, bî baweriya min, divê mîrov bî van guherinan ji neyê xapandin. Jî ber ku ev bî pirani, ne guherinê bingehin m.

Pîrê caran bî ser de û şekli ne. Pêywendi û baweriyêن feodal cîhê xwe dane hin peywendi û baweriyêن niv -kapitalist, ku kok û rehên van ne dî civata me de hêşin bûne û şax avê tine, lê ji derve (ji Tîrkan û bîyaniyêن din) hatîne deyn kîrin. Jî ber vê, nûvûn û guherin xwe bî teqlid û kopya kîrineki gelek xav râber dîkîn. Azadiya jînê dadikeve sewiyeki ew Eas nizm, ku jî kînc, makyaj, moda û hwd. bê tir tişték namine. Ev ne azadiya rastin e, ev - eger jê re azadi bê gotin - azadiya naylon e.

DİN

Jiman ji sed salan vir de, li guherin û pêşveçûnêن dî civara ew tê de dijin, ji dûr ve mîze kîrin. Wexta mîr dî ali civaki, siyasi, abori û kulturi de pêşveçûne, jîn li ser eerda, bî karê malê û bî zarojan ve mijûl bûne. Rewşa xwe ya hanê tê neghiştine, "her tişt ji lai Xwedê ve hatiye çêkîrin, em nikarm biguherinim" gotine û wusa qebûl kîrinne.

Gelê me bî tevayı ji gelek dî bin tesira din de maye; û hin ji dî

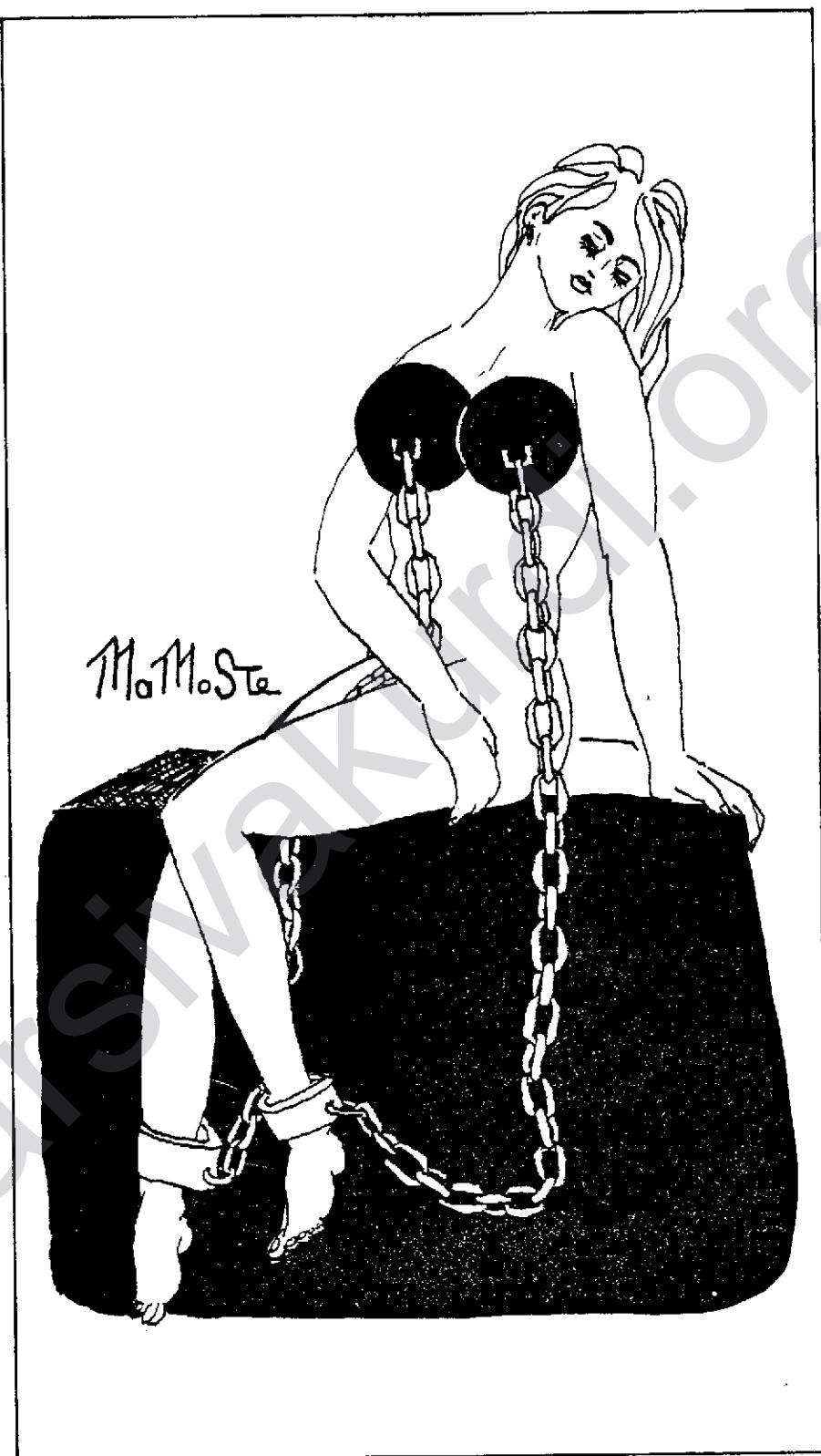
bîn vê tesirê de ye. Hêzên kolonyal, din weke çekeki li hember gelê me bî kar anine û dî vê xebata xwe de ji bî ser ketîne û mirov dîkare bibêje gîhiştine armanca xwe.

Bî tevayı li Turkiyê sala 1970 - 1971'ê da nêziki 2 (du) milyon keç diçûn dibistanê. (Turkiyede Kadın rû. 170). Lê ku em Kurdistanê bifikurin, ne 2 milyon mirov dîkare bî destâ bijmêre ku çend keç diçûn dibistanê. Mirov nikare bibêje, ku hemûyan dibistana navin an universite xelas kîrin. Jî ber ku bî deh hezaran dê û bav pişti sê - çar salan keçen xwe jî dibistanê derdixin. Bî bir û baweriyêwan çûyina keçan a dibistanê gune ye.

Dî dinê islamê de tê gotin, ku divê jin guhdariya mîrê xwe bikin, mîr çi dibê, wi bikin, jê re itaat bikin. Bê rizaya mîr xwe tu tişteki nekin. Û dom dike, dibêje ku mîr dîkarin çar (4) caran bîzewicin. Lê jin heqê wan tune ye ku li ser jiyana xwe bîyar bîdin. Ma gelo emê jî dineki wusa re çi bibêjin ? Mixabim, gelek tişt tune ye ku bê gotin. Tişte ku heye ev e; ku divê em beri her tişti bixebeitin, têkoşinê bîdin ku van tişten neheq û dij - mantiqi rastê rakîn.

Em nikarin bêjin ku rewşa me wusa ye û dê wusa ji dom bîke. Wek ku tê zanîn, dî van salên dawîn de hejmarêwan ên ku diçin dibistanê her ku diçe pirtir dibe, lê bir û baweriyêwan ên feodal hin ji dom dîkin. Qala wekheviyê dîkin, lê çaxa dor hat pratikê jî me ne gelek zor tê.

Lê divê em herdem li hember van tiştan xebatê bikin. Her ku diçe jin hin aktiv dîbin, doza xwe dînasın û ber bî pê şveçûnê ve ga-vêñ hêja davêjin.

Divê em li hember wan bir û baweriyê feodal û kevneperek ku azadi û wekheviya me jî dest me girtine, têkoşin bikin.

Divê em beri her tişti xwe weke miroveki bî civatê bîdin qebûl kîrin.

Divê têkoşina jînê Kurd, bî têkoşina rizgariya gelê Kurd ve bê kelandin. Bî jînê rizgarbûyi ve têkoşina rizgariya wele t gestir dibe. Û li welateki rizgarbûyi, rizgariya jînan hêsatır û nêziktr dibe.

Dayê Mi Hêfê To Guret !

— Zılfı —

Waxtê herbê Dersimi bi. Hokmatê Tirku esker ontî bi ma ser. Eskerê Tirku pê namusê ci-niun kaykerdêne. Naye sero hetê Dersimê rozhelati de aşırûnê Kirmanciye esker ho ser nê verda. Ü waxt hetê Paxi de çemê Harçıklı sero, hokmati pirdo de darên virastı bi. Wastena hokmatê Mist Kemali a biye ke, ser ra esker bover vişiyô, sola kounê Dersimi işgal kero ü binê bandıra ho kero. Aşırûnê Dersimê rozhelati çituri ke ginay po, na qesa qebul nê kerde. Aşira Demeni şîye pirdo darên fist ra cı, vêsna. Se-bebo bin ki u bi ke, hokmati, Kîrmancunê Dersimi ra esker wast. Dersimizü ki qebul nê kerd. Pirdê Paxi ke vêsna, hokmatê Mist Kemali na mesela kerde bâhane, esker ont hetê Paxi ser. Pax, u waxt nahiya bi. Tede mudurê ü qereqolê bi. Dowa ma Çuxure de, rozê sodir ma hesarê ci bime ke, eskeri dormê dewa ma gureto, onciyê koun ü gavanun ser. Ez u waxt hona domonek bî-une, xebera mi dina ra çine biye, aqlê mi taway ser nê şiyêne. Mi niada ke, maa mi şîye, tumanê de sipê ü paki ardi, day mi ra. Kîncê min ê qlêrini pêro vurnay. Mi moa ho ra perskerd, vake: "Dayê, ma kata some ?" Maa mi dot ra vake: "Lazê m', ho rê some veyve". Eskeri, ma sarê Çuxure cûyinê peyê boni de

kerdime be top, dorme ro ma gu-reto. Şıwariun ü piyadun ra cayê hard nê aseno. Esker pêro, e be çek o. Yê min ê mi ki zaranca de mi biye, zof bi bi banok. Zu ke şiyêne, hêni ra awe ardêne, a ki dîma onciyêne, tey şiyêne. Min ê ho ki zaf cı ra haskerdêne, sayê ke roştia çimê mi biye... Eskeri ke ma cûyin de dayme arê, mi niada ke, zaranca mi remê. Ü vi-radê hêgay ra remena, sona. Mi çituri diye ke remena, ez ki dîma vostune ke, sola pê bicérine. D'aye de eskerê uzara xeleşıya ra, verda ve mi dîme, dipçigê.tifangi çituri ke da be mi ro, ez ginune hard ro. Goni lew pîrnîkunê mi ra amê. Sarê dewe ke mi de şeyr-kerd, têde bervay. Şin ü şîwan kot de. Bervisê ma ver hatd ü asmên naleno. Ez amune, kotune virara maa ho. Zaranca mi ki eskeri ver remê, şîye, biye vindî. Eskeri, ma şîrit ü resenu ra girê-dayme, kerdime qelfe be qelfe, berdime. Waxto ke ma kerdime rast, raa ma sero zu vaye biye. Ma çituri ke vaye sera vêrdime ra, waa min a pile biye çewt, dest da too, mirdosê awe gurete, kuye riyê mi ra ke, sola goni riyê mi ra şêro. D'ayê de eskerê xîlbî, uşîra.tifangia çeqere onte we, Barkerde, mianê waa mi de dê piro. Aüşire henî ke dano we da no piro, hawa ra vana: Çiww, ciww Waa mi ki bervena, çikena, cigerê ho

benê letey. Ma ki pêro berveme, hard ü asmê name piya. Hêşti riyê ma ra vanê. "Gurrr", yêne war. Waa mi ki rew ra wasti bi. Waştiyê ho ki zovina qelfe de bi, u ki grêdayê bi. Eskeri ke da waa mi ro, ey ki hêvetu ver ho ont ra, ont ro, zırça. Ho da we, da hard ro, vake: "Ero sima çituri danê waştiya mi ro ! Mi ra verdê ke, ez de cı ü çinayê sima... ne !" Çiqas ke ho ra onco ki, ma têde grêdayê ime. D'aye sero eskerun verda be cı, na defa ki cêray ra d'ey ser. Heni ke da piro henî ke da piro, fist be roy ver. Bervisê ma Çuxurizu ver, ke-mer ü kuç vêseno, hard ü asmên naleno. Ma dayme arê, berdime hetê Pulê Geme. Uza hêgayê bi, cao ke çol a, ma a çole de vindarnayme. Emir da, vake ke: "Pêro ronîse, herkes hurêndia ho de vindo !" Ma têde zu ca de dayme arê. Dormê pîrê eskeri ya Heni ke amo, henî ke amo, yi koy, yi hêgay jê qimile guretê. Ma ki ho dorme de niada ke, dormê ma de her ca meteris gureto, pêroyinetifangi çarnê ra ma ser. Moa mi vake: "Niade, 'tomatik' ha o haza ro, pê yine ma qırkenê ". Mi ki niada ke, dilîngê ho asenê, lule ki çarno ra hetê ma ser. Mi maa ho ra perskerd, vake: "Dayê, 'tomatik' çik o ?" Maa mi vake: "Bîko pê yine ma ita qırkenê !" Maa mi çituri ke henî vake, ters kot mi zere. Ez ki hona qeizkêk o, aqlê mi koti ra şero ser. Hama, qe ho vir ra nê kan, moa mi ke mi ra henî vake nê vake, çimê mi yi tomatiki ra mendî. Mi tersunê hora ho hard ra qışkerd, bota şine, moa ho yine ra tenê kotune dûri. Maa mi ki mi ra gira vana: "Meso, ita vînde !" Aye ko ho mi dîme ra qışkerd linga mi de pê guret, ez ontune leyê ho. Vake: "Kata sona ?" Mi vake: "Dayê, ez ho dan ra yan ke, qersuna tomatiki ro mi nê gino". D'aye sero maa mi sarê ho sana ra, gîrgiriye we, bervê, vake: "Bîko, ça mi ra ku-

na dûri, bê ita leyê dakila ho de vinde ke, astê ma tê werte kuyê". Ez indi leyê maa ho de vinetune. Kes nê torêne ke bilewiyo, ya ki hurêndia ho ra pay urzo. Eskerê Türkû deqê de reyê anons keno, vano: "Kes hurêndia ho ra nê lewiyo, e ra pay nê urzo ! Kamo ke ust ra pay, name pa !" Bîra germ o, germ o, heni germ o ke, ma a çola hêgay de, adır û kila ti ja ammoni verde vêseme. Tija ammoni heni dana astunê ma de ke, ti vanaadir voreno. Ma ki uza vêsan û têsan kotime, Fekê ma biyo zip û joa, hêvetu ra lewê ma qlaşiyê ra. Eskerê Türkû dilapê awe ma nê dano. Dî roji ma uza vindarnaymê, derd û heşirênya ke kotime ci, dismênu ser de nê ro. Cini û coamerdi, pil û qız, çell û çuk, têde zerê yi hêgay de meserbiyaê yime. Tayê vanê: "Ma qırkenê", tayê vanê. "Ma qır nê kenê", Hama leto jêde vanê: "Ma rê coayêne çin a". Waxt peroz o. Tij cor de dana ma de. Leyê ma de di tenu puç û postale ho veti, dormê ho şeyrkenê vanê: "Ma rememe". D'aye sero maa mi cêrê vero, cêrê sero, vake: "Lao nê bo sima biremê ! Haq kenê ke, sima çiyo henê carverdê, ala tenêna sabirkerê. Sima ke nika remay, riwalê sima ra, na zalimi kokê ma têdine anê". Çike maa mi niya meserbiya, qirkedene ra xeleşıya. Reyê qersune gina ro ci, peyê pasna de kerda dirvetin. Maa mi onca cerê vero ci rê jiar û diari dekernay, vake: "Lao ez o bextê sima de ke, sima vinderê, meremê ! Nika hona ma qırnêkenê, mi d'irê rey diyo. Yine keyke 'esasê' (firike) dê piro, u waxt tomatik finê ra ci. Honde ke esase piro nê dê, vinderê, ala se beno". Na qesunê maa mi sero, hurdemênia coamerdi texeliay. Nika ki ma gos name ro ser ke, ala key esase danê piro. Ma dormê ho de niadame, yi qumandarun çadıre sanê gilê puli, esker peyê tomatiku

(axırmakina) de hazır vineto. Pêro esase sero vindenê. Ma reyê hesarê ci bime ke, şiwariyê diar de vejiya, ostorê vao pir ra, ramit ve çadıra qumandarê Türkû ser. Tenê waxt ke vêrd ra, amey ma ra vake: "Raurzê !" Ma ustime ra. Ma ra vake: "Destunê ho pêrodê, vazê: 'Yaşa, yaşa, Mustafa Kemal Paşa' ". Nu, waxtê merden o, her çiqas ke zerê ma nê vano, fekê ma vano, Ma ki jê vettene yine vake. Pêro destunê ho danê pêro, heni zırçenê ke, koune Çuxur û Karsniye veng fisto tê, zingenê. Ma ê ho ki, pêro be me sa ke, ma qırnêkerdime, verdayme ra. Çituri ke ma verdayme ra, indi hetê dewa ho ser şime. Rayê sero çeyê bi, têde barix na bi ro, hemgên kerdêne arê. Ma reyê niada ke, eskerê Türkû zerê çeyi de çiyê pay ra nê verdo. Ser fisto ra bin, qav û qacaxi pêro sıkitê, kerdê têzere. Çiwal û xaşı, postê ronê toraqi têde sungikerdê, ardi - mardi pêro verdê de, kerdê hard. E be zovina qese zu adır pa nêno. Zovina cil û cokê ma, qav û qacaxê ma, pêro wera nekerdê. Verê çêveru de ki, barixê hemgêni rizno, pêro gureto, esto zrrî hope. Yi mësi têde merdê kotê ra awe ser. Û hemgên pêro hope de erjiyo pêser. Na ki vêsaniye ver qrbime. Ma ra her zuy dest dato, lopê hegênguret, ho rê raye ra hem weme, hem ki some. U waxt ma niada ke, axlerê Çuxure ha ê qelfe mara birnê ra, şirit û resenu ra grêdayê ê, kerdê peya, fistê ra raye benê. Yê yine hiris û hirê sarey bi. Yi berdi, ma ra fisti dûri. Nê zaneme ke, kata benê. Peyniye de heşi ayme pê ke, zalimu berdê, verê Kertê Mazgêrdi de qirkedê... Ma şime çê ke, ci-miyê ma kerdo têser û tê bin ra, Ron monê ma, toraq - moraqê ma ardê ma têde verdê de. Çê ma pêro talankerto, berdo, Çeo ke talan nê kerdo, çin o. Ma perskerd, peyniyede xevere gurete ke, mu-

dûre Paxi qav û qacaxê ma, cil - cokê ma, têdê dardê we, guretê berdê. D'irê roji ra tepiya ez be moa ho ra kotime ra raye, şime leyê mudirê Paxi, Abbas Timurkeles' i. Mabêne Çuxure û yê Paxi saatê oncenô. Ma ke şime, mordemo de zondar fist ra ho teyberd yi mîrîki Türkî zonêne, Ma tey berd ke, sola ma rê berfekêni bikero. Ma ke restime Pax, şime, dayra Mudiri de kotime zere ke, zu ha o peyê masa de ronişte o, pirêno de derg pira ro. Na pirêno sıpê o ke Arabî eknê pay, u yo. Berfekê ma vake: "Mudir Beg, zu hermete ama, mîrîdê ho kişiyo, via a, domonê ho sey mendo, bê kes a. Sima qav û qacax û cil û cokê nine xeletiye ra ardo. Nika ki amê, peyser wazenê "Berfekê ma çituri ke heni vake, Mudirê Türkî dot ra perskerd, vake: "Kam a, koti ra wa ?" Berfeki vake: "Çuxurz a". D'aye de mudir Timurkeles tilê ho ser bi, zırça ra ma ser, vake: "Çituri yêna, mü ra niya vana. Mal malê xezna o, sima tırtı berdo. Ma ki şime, peyser ard. Koti ra amê uza ra şerê" Naye sero moa mi vake: "Yê ma tawayê de ma çin o, ma bê kes û feqîr im. Malê ma Peyser bide. Ma be araçê çarê ho, e be emegê destunê ho do arê, gureto. Û ça malê xezna bo ! Sima ma ra ci wazennê. Ça yêne dizdêni kenê. Ça yêne malê ma talankenê benê ?" Moa mi çituri ke niya perna ra ser, mudir uza ra xeleşıya ra, ame, da be moa mi ro. Yê mi ki, birayê de min qzkêk bi, virara maa mi de bi. Çituri ke da piro, u ki virare ra pera, şî, gina be hard ro

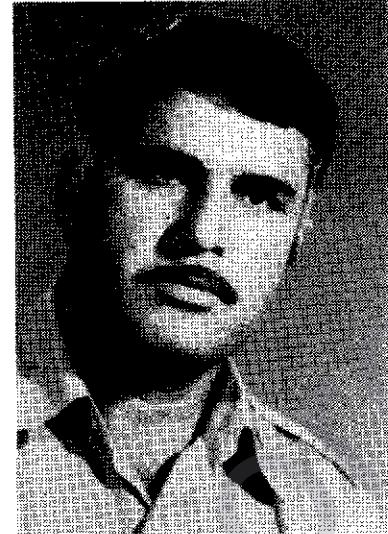
Heni ke da maa mi ro, aye pê kaleka ho guret, zırçê, zırçê, gînê hard ro. Timurkeles pê lingu vejiya ro moa mi ser, sanê be paskulun ver. Tezelê şiyâ rê ke, ez ki hona domon o. Zorê mi ci nê sono. Horê bervan, bervan, hard û asmê nan piya. Seke-

rine ! Eez henî ke dano ra astunê mi ke, zulumê faşistunê Tirku coru mi vir ra nê sono... Mudîrê Tirku moa mi ra her milqîyo de henê kerdêne ke, nika riyê mi dezeno ke, bîcêrine ho fek. Peyniye de vake: "To ra van, sona so, nê sona ki, to ban erzan qawisa cendermu !" D'aye sero ez bervan, cêran moa ho vero van: "Dayê, hayde şime, ci - miyo ke çê ma ra tırtı ardo, ci ra zehir ü zuqım bo ! Dakila m' urze şime, malê dina sekena". Maa mi bervena, bervena, her zoto de henê dana zulimkariya faşistunê Tirku ro ke, cigera mi bêna letey. Teseлиya ma kote, ho rê ustime ra, ko-time ra raye, şime dewa ho. D'aye ra tepiya Dersim de, hona herv nê qedia bi. Hetê Heyderun û Demenun de welatparê zunê Kîrmancun û eskerê hokmati dê-ne pêro. Kêla Seynun de meteris gureti bi. E ve top û tifang boverra nêne qolê Kîrmanciye ra. Heto zu ra ki, bayloz (taara) amê-nê, bombey estêne ma ser. Moa mi paç de sur kerdî bi pistunê mi, ez kerdî bi temey: "Bîko, niade, bayloze ke yêna paçık rasane, u waxt bomba nê erzena, ho rê vê-reна ra sona". Mi ki qesê maa ho gureti bi, waxto ke bayloze amê-ne mi ser ra vêrdêne ra mi u paçıkê hu yo sur yetêne, sanêne ra ke, sola pêskarê ma nê bo. Her çiqas ke ma qır nê kerdime, zovina caunê Dersimi de pil û qız, çêl û çuk, cini û coamerdi têde qır-kerdi, esti pêser. Qaz verdêne ra ser, adır nêne pa. Yi ê ke nê vê-s-nêne, meyîte d'ine ki estêne çolun û deru. Ma ke raye ra şiyêne, yi astey hard ra rafistey bi. Ma rozê şime zu koyê, e ke astey - mastey, kînc - minci pîr ê. Çê-nun û ciniu zulmê faşistunê Tirku ver, ho kou ra esto war ke, sola e ra dest nê kuyê. Ciniyê ke kotêne ra dest, berdêne pê "kay-kerdêne". Yine ki, merdene qebulkerdêne, qesa de nianêne coru qebulkerdêne. Ya şiyêne ho es-

têne çem, tede xenekiyêne, ya ki ho aşê ra estêne war, pa biyêne pirtley mendêne. Cao ke min û moa ho di, uza, a lesa hermetu poabi, şî bi. Hama astey hona ze-re fistanun de mendî bi. Yi fistanun kou ra henî surkerdêne. Yi porê şiyâe dergi kemer ra mendî bi. Maa mi şîye, zu porê kerd qevda ho, fist ra hawa, u por henî astê sarey ra qlayiya ra ame. Mi ke ni diyêne, zerê mi gîrgîriyêne we, maa mi ki sero bervêne. Qırimê Dersimi sera xelê waxt vêrdi bi ra. Ma, Çuxure ra barkerdi bi şî bi suka Xarpêti. Ez u çax de indi bi vi pil, bi vi coamerd. Xarpêt de d'irê hevalê mi bi, ma ho rê piya feteliyêne, xeceliyêne, Rozê ma hetê Kêla Xarpêti ser şime, şime zu hêni sero niştîme ro Ma ke tenê oroşayıme ra, tenê awa serdine simite, ho rê ko-time qesu. Tenê waxt ke vêrd ra, ma niada ke, zuyo de kokimo desteçoganım ame. Tayê ver ra usti ra pay vake: "Mudîr Beg, ti xêr ama". Ca da ci. Mi çituri ke "Mudîr Beg" hesna, xaxê mi recefeiy. Mi sabır nêkerd, ci ra pers kerd, vake: "Beg Efendi, tu koti mudîreni kerda ?" Vake: "Heey ewladê m' hey, qe persmeke. Koti vana, mi uza kerda. Mi Şiverege de kerda, Mardin de kerda, Pax de kerda... Mi ra Abbas Timurkeles vanê..." Çituri ke "Timurkeles" vake, xaxê mi onca recefeiy. Dest û payê mi cê-riay, yi gosê mi zingaaay, zingaaay... Verê çimunê bi teng û tarî. Mi nê zana ke, mi rê se bi. Ez onca amune ra ho, mi na raye e ve hêrs perskerd, vake: "Tu ez naskerdo ?" Vake: "Ez Pax ra o !" Ey ki dot ra vake: "Tı Pax ra çê kamiji sari ra wa ?" Mi vake: "Yêno ra to viri, manê tu ama Çuxure de qav û qacaxê ma, cil-cokê ma tirt berd. Zu ki wayira de yi çêyi, cinika de viyâe, e ve domununê ho ra biye, amê ke to ra çiyê ho bicero. Tu ki da piro, e ve lingu vejiya ro ser, yêno ra

to viri, tu a cinike ra vake: "Wa-zena, ez tu nika qawisa cendermu erjine, pê to "kaykerê". Yê cim-ke ki lazê de hu yo sey lewe de bi. Ü lazeko sey, na xorkeko ke nika to ra na qesu vano, u yo. Mi gîrmikê dê şenê ho ro, vake: ' Yanê u lazeko sey ez une !' Mi çituri ke niya vake, nu tersa, dest payê ho recefeiy. Yê min ê mi ki, u ejiatê eskerê Tirkî û pirodayis, a goni, yi tifangi yêne ra çi-munê mi ver, biyo miz û duman. Ez xeleşîune ra, biune piro, guret da we, da ve hard ro, kerd binê lingunê ho. Heni ke dan piro, henî ke dan piro, ci rê yamaniye an. Mi lew - pirmki pa nê verday, goni ci ra erjina teber. Mi rind lü-ya ra, hata ke bolmis bi, bi ve husk - hol mend. Mi u henî uza caverda, remune. Ez ki, henî ke vozdan, henî ke vozdan, van sola şeri, xebere maa ho dine. Vostune, şiu-ne çêber de kotune zere. Zırçan, van: "Dayêê, dayêê". Moa mi tersê, amê, vake: "Çık o, se bi ?" Mi vake: "Dakîle, mi hêfê to guret !" Maa mi sasbiye, vake: Tu da kami ro ?" Mi vake: "Da - dakîle, mi hêfê to guret !" Moa mi onca perskerd: "Cigera m', hêfê çinay o, tu guret ?" Mi ki vake: "Dayê manê Pax de mudîrê bi, ame bi, çê ma talan-kerdî bi, berdî bi. Ma ki şime ke, ci ra bîcême, ey ki sero da to ro... A mi da be yi mudîr ro, hê-fê to ci ra rind guret". D'aye de, maa mi virare fiste mi ra, gîrgîriye we, bervê, hêstiri çumu ra guriay hem ki biye sa. A ke henî bervê, zerê mi zonda, ez ki tey bervune. Maa mi ke tenê amê ra ho, vake: "Ez qedayê lazê ho bîcêrine. Tu hewlkerdo ke, hêfê maa ho gureto. Hama zalimunê Tirkî ra tek - teyniya zu hêfê mi cêriyo, sekerine. Derd, tek zu derdê min û to niyo, bîko. Nu, derdê ma mîletê Kîrmanci yo. Key ke hêfê mîletê Kîrmanci cêriya, zerê mi u waxt hona oro-şino ra..."

HELBESTVANEKİ KURD JI YEKİTİYA SOVYET

Férîkê Ûsif

Férîkê Ûsiv helbestvanekî kurdên Sovyetistanê ye pir bi nav û denge. Hetanî niha belkî pirtükên wî kêm derketibin û ew bi xwe hindik hatibe propagandakirin ji, lê gava ser mesela kurdperweriyê û jehatinê dibe xeberdan, rex navê roşinbirên meyi navdar Qaçaxê Miard, Sikoyê Hesen, Emerîkê Serdar, Mîkayelê Reşîd, Casimê Celîl û geleken mayin em nav wî ji bi kubarî didin.

Férîkê Ûsiv gelek sala teví van kurdên ku me navê wan li jor da, ber destê bingevan û serokê radiyoya kurdî da bi helalî û têkûzî xebitîne. Û timê xwe bextewar hesibandine,

wekî serokekî wek Xelîl Çاقan Mûradov serokatî wana kirîye û wanara tevayî bi giyana (ruhê) mîletperweriyê, pa-qijayê, aqîlbendiyê xebitîye. Bona peşketina xwe ewana her dema razîbûna xwe dane serokê xweyî remetî. Eva 15 sala zedetire, ku Férîkê Ûsiv, jin û zaroyen xwe Rewanê dihêle û diçe gundê kurdî Sipanê mamostatî dike, dersa dide zaro-kênen kurda. Dibistana wî gundê kurdada dixebite mamostaye komera Ermenistanêye emekdar Wewoye Mamo. Çend sala li vira xibitîye ûsa ji mirovekî bi wêra pir nas - Têmûrê Xelîl.

Em niha çend helbesten Férîkê Ûsiv diyarı we dîkin.

Bira xwezil Kurdistana min şen bibya,
Miletê, min aza, xwendî û zên bûya,
Derge-diwan bi ziman û zarê minbya,
Qewm û milet li her çar hewarê minbya,
Bira hingê ayê şevê li min çarbya,
Kelefekî wêran minra ci - si tarbya,
Qerpalekî reş di stuyê minda xarbya,
Destê minda ne ev qelem, nivîsarbya,
Bira gêzik dergevana destê minbya,
Soqaqê El - Cizîrê para minbya,
min gêzikira.

KURDISTAN

Agir û antê xî tu,
Hew maye - min vêxî tu,
Hal û îlik bêxî tu
Hey zor û zordesta min.
Lê çi agir, nûrî tu,
Heydu nefûr - fûrî tu,
Ji hev bela, dûrî tu,
Hey tu rast û qesta min.
Minra hergedayî tu,
Diya min dûr - derayî tu,
Ne li van erdayî tu,
Hey tu erd û besta min.

Ez bilbilim - qal û dax,
Tu sorgulî, dinya - bax,
Lê minra venabî, ax,
Hey merem û qesta min.
Qurn û dewr û sal - zeman
Heyrî bengazê te ez mam,
Kurdim, kuyî Kurdistan,
Wey dil û bindesta min...

Cimeta min ker - kerî,
Cimeta min ber - berî,
Ax xwezila li çiya - banî
Ez bibyama cewû kanî.
Tu bihatayı ji her yêrî
Bi hisretî û dilxêrî,
Te ser evê kanya quđret...
Heydu bikira sivekêrî...

Dengê Arif dengê minbya,

Rengê Memê rengê minbya,
Sazê Ahmed sazê minbya,
Û Xalîde yara minbya,
Ser soz û qirara minbya,
Rûniştama ser textê şen,
Serbest, dilbar, bê mûr û kên,
Nava koma qewm û bira
Dil û hinav min bistira,
Yarê kasa min dagirta,
Min vexwera eşqa merda,
Huba milet serxweş bûma,
Eğit, mîrxas, keleş bûma,
Û teyarekê ez siyarbûma,
Li ser best û beyar bûma,
Bê tirs û xof, zor û qeşeng
Min dijminra danya qal - ceng
Û bo azabûna kurda
Serî danya ax û erda...

Car - carna têm, melûl, dilxor û mirûzim.
Lawo, kerba binê lingê te radimûsim...
Şaş nemîne, berxikê min.. êh kî zane...
Dinê heye kaşkişa dest isane,
Dive rokê Kurdistan xopan vebe,
Bavkê teyî hisret dilda wê tunebe...
...Bira hingê lingê te bi hisre ta min,
Bigere nav ax - topraxa cimayeta min..

EERFEHATIM

Polisiya Heso

Zinarê Xamo

Ew xortekî 16-17 salî bû. Navê wî Hesen bû, lêbelê jê re digotin Heso. Heso, dema hîn 6-7 sañ bû, bavê wî mir û sêwî ma. Di pişti mirina bavê Heso bi demekê, diya wî rabû merivekî bavê wî kir û mîrik kete nav mala wan. Çaxa diya wî mîr kir, Heso pirr bîr ne dibir û dengê xwe dernedixist. Lêbelê hergî sal derbas dibûn û Heso jî bîrawir dibû û ji vê yekê eşkere aciz dibû. Wî ne dixwest ku di têlî bavê xwe de, merivekî biyanî (xerib) di mala xwe de bibîne. Ji ber vê yekê jî, wî gelek caran bi bavmariyê xwe re şer dikir. Yek carna wisa dibû ku, bavmariyê Heso, ne diwêribû ku li malê raketa. Ditirsîya ku Heso, wî di xewê de bikuje. Ji ber vê carisiya Heso, bavmariyê wî gelek caran lê dixist û tu carî wec ne didayê. Wî qet tucarî ban Heso ne dikir û gotinek xweş jê re ne digot û dilê wî şâ ne dikir. Lewra Heso, pirê caran ji mal direviya û bi çolê diket, va halê Heso, bi sala ve dom kir. Rojekê li mal bû, mehekê li çola bû. Gava biha ta malê jî, ku bavmariyê wî li

hundir ba, tavilê cinê wî dihate serî, hiç dibû û dinig de mal terk dikir. Diya wî, pirr li ber vê yekê diket lê bavmariyê wî qet xwe liber ne dixist.

Ji ber ku rewş ev bû, Heso wek zarokêن xelkê mezin ne bû, Ne çû dibistanê û ne jî sinetekî fîr bû. Di bajêr de jî tu pê ştirekî Heso tunebû, ku lê xwedî derkeve û lê sersutiyê bike. Hemuyêن cîran û nasan, êdî bi çavê sûtalekî li Heso dinêrin. Milet ci digot bi-la bigota Heso, her bi ya xwe dikir û gera xwe ya bajaran didomand. Lewra jî Heso, ji vê gera xwe gelek tişt fîr bûbû. Bi kurta-yî bûbû şît û derketibû. Ma hûnê biben ci dikir ? Lo hema hûn ji diziya nav malan bigrin, hetanî şe landina rê wiyan ji Heso dihat û dikir jî.

Pişti ku salên Heso bûn şanzde û hivde, êdî bi sedan meselên wî çê bûbûn. Û her roj jî çendikê din lê zêde dikirin. Her çiqas ew hîn zarok dihat heşeb jî, lê cardin gelek caran ketibû girtîgehê. Hela hejmarên ketina qereqolê,

wî bixwe jî ji bir kiri bû. Ji ber vê yekê jî, hemû pûlis û bekçiyêن navçê, Heso baş nas dikirin. Edî wer bûbû ku, dema pûlis û bekçiyân li derekê Heso bidîstanâ an jî bêhemdî li hev rast bihatina, wê bigotana: "Ma çîma tu van rojana berbî me nayê ? Me geleki bîra te kiri ye. Di van nê zîkanan de carê berbî me were, ku em hinnekî desten xwe nerm bikin". Yan jî wê bigotana: "Kanî van rojana tu tiştekî ji me ra naynî ? Me be ku tu bi tenê dike û bi tenê jî dixwe ?" Wê demê Heso, dest bi sonda dikir û digot. "Na wele, nuha tiştek tuneye. Dema ku tiştekî baş çêbibe, ez we jê bê par nahêlim". Her çiqas wî, wisa digot jî, lêbelê şayısa wî ne jî pûlisa hebû û ne jî ji bekçiyân. Ji xwe wî qereqol ji xwe ra mal qebûl kiribû. Bi rastî jî wisa bû. Her meh, şevêن wî, ji malê bê tir li qereqolê derbas dibûn.

Erê, hemû pûlis û bekçiyêن navçê, Heso nas dikirin û dema kîys pê dixistin, seyda xwe jî jê dikirin; lê tu kesî jî wek Casim û

Rivo ne dikir. Ü cardin tu kesî jî, wek Casim û Ribo rika xwe li Heso girê nedabû. Casim navê bekçî û Ribo jî navê pûlîs bû. Hemû kesen ji navçê, ji heft saliyan bigre hetanî heftê saliya, gişan van her dû navanan bihîstibûn. Bila bihîstin jî li wir bimîne, baş dihatin naskirin jî.

Mirov dikare pirske, ma gelo a va Casim me fam kir, lê Ribo çiye û tê mana ci ? Çiroka Ribo wisa bû: Wek tê zanîn, hema tu bigre hemûyên pûlisan li Kurdistanê bertîlê dixwin û gel dişêfinin. Lîbelê ya Ribo ji "adetê" derbû. Ribo merivekî were bû ku, ger bê bigirta pê ve dibû dêlî û qet bernedida. Ew merivê girtî, heta ku Ribo razî nekira, xelasiya wî ji dest Ribo qet tunebû. Hema ci jê biqediya. Ribo, pê razî bû û li dilê xwe dixist. Tu dixwaze bila ribek(25 qurişê Tirkîyê) ba jî, ew dîsa pê qayil dibû. Ji xwe wî bi xwe, jî kesê girtî re gelek caran digot: 'Ma ribek jî li ba' te tuneye, ku ez pê sola xwe boyax bikim ?' Ji ber vê yekê jî gelê navçê, navê wî Ribo danibûn.

Ribo, yekî ziravikî, reşotankî bû. Şewqê wî, timî di nav çava de bû. Çawêna wî na hûrik û di kortê de bû. Simêla wî, wek ya pisikê li her aliyakî çend têlê ji hev belavbûyî bûn. Meşa wî wek ya deva bû. Dema dimesiya, serê wî bi pêş de diçû û li ba dibû.

Casim jî, yekî qutî qalind bû. Gor laşê wî, serê wî gelekî mezin bû. Hela pozê wî, wek du mastêr-kîn dewkilîn qerejdaxiya be. Jî ken pir hez dikir û pir dikeniya. Dema dikeniya, devê wî hirinekê ji hev diçû û diranê wî yê n zingûrî gişa xuya dikir. Wî jî bi vacaya Ribo xwe li ser kêlekê dişkand. Îcar dema bi hev ra dimesiyen, yekî xwe bi pêş de û yekî jî

xwe li ser kêlekê dişkand. Vê meşê, gelekî bala meriva dişkand. Gelek caran dema her du bi hev ra derbas dibûn, milet ji xwe ra lê temaşa dikir û pê dikeniya.

Casim hertim bi Ribo re bû. Ji ber ku Ribo, bi Kurdî nizanî bû û lewra jî, hewceya wî ji Casim ra hebû. Casim her çiqas Ereb bû jî, lê cardin Kurdî baş fêr bûbû. Bi hebûna Casim karê wî hîn hê satir dibû. Dema yek bigirta Casim, ji wan re dibû tercuman. Ew perênu ku ji gel distendin, wek hev li hev par ne dikirin. Ger Ribo ci bida Casim, wê bigirta bida ser serê xwe û dûre jî xwe çar bihusta jê ra xwar bikira û bigota: 'Mala te ava be, xwedê ji te razî be. Ez gelek sipas dikim efendim'. Ribo jî wê destê xwe li piştê xista û bigota: 'Ne tişteke, heqê te jî heye. Ji ber ku tu jî diweste'.

Her çiqas wan di nava bajêr de gelek meriv digirtin û bi darê zo-re ew dişelandin jî; lê cardin jî bi vê yekê qîma xwe nedianîn. Bêî vê şêlandina nav bajêr, rojê îniya û duşemîya derdiketin ser riya rîwiyên Qerejdaxê. Ji ber ku van her du rojan, roja bajarvaniyê bû û karwan ji Qerejdaxê, qefle bi qefle dihatin bajêr. Her rojê îniyan û duşemîyan, Casim û Ribo ji berbanga sibê de diçûn li derî bajêr li pêrgiya rîwiya disekinin. Bi vî hawî, herduyan kemasî mehê bi qasî du sê mehanîyên xwe, ji rîwiyan pere distendin.

Sibak înyê cardin her du bi hev re derketibûn ser riya Qerejdaxê, seyda rîwiya. Li perê bajêr sekinlbûn Herduyan jî desten xwe di ser çavêna xwe re gitibûn û dûr û dûr çavnêriya rîwiyan dikirin. Wisa bê sebr bûn ku, tebatî ne dihate wan. Cixare ji cixare vêdixistin û ji alîkî ve jî nîgen xwe bi çar tilian jî erdê bilind dikirin û qiyame berbî Qerej-

daxê dinêrîn. Roj du sê bejna hilatibû û êdî erd hêdî hêdî disinci-rî. Bîna Ribo baş teng bûbû, bi kerb vege riya ser Casim û got: "Ka iro va..... li ku man ? Bîna min jî her ku diçe teng dibe. Dema hatin, ez dizanim ci bi serê wan tînim !" Casim bi hawakî rusar stuyê xwe xwar kir û lê vege rand. "Miraq meke efendim, li ku bin, niha wê serê wan ji me ve xuwanê bibe".

Hîn Casim gotina xwe ne qedanadibû, ji kortê serê karwanekî xuya kir. Herdûyan ji nişka ve li hev nîrin û bi hev re mizicîn. Kêf-xweşîyeke mezin ew girtibûn. Herdûyan jixweber desten xwe na di hev didan û bi alî kêrwîn de dinêrîn. Casim: "Min ji ter ne got efendim, wê niha bê'n". Ribo bersiv ne dayê û bi çend gava ber bi kêrsîn ve meşîya. Kêrwîn jî, êdî hêdî hêdî nêzikayî li wan dikir.

Niha ew û kêrsîn di nav hev de bûn. Copêna Ribo û Casim hema radibûn û dadihatin. Qereperak mezin ketibû nav kêrwîn. Dengen pirekan, zarokan û qire qire hespan û keran li nav hev ketibû û tevliheviyak mezin çê bûbû. Pirekan, ji alîkî de jî hûşe hûşa wan bûn û heywan li hev vedi-gerandin ku heywan belav nebin. Ribo her cara ku rikê bî peyan (zilaman) dikir, şînnî bi hespan diket û radibûn pêdarê. Ji alîkî de vê lêdana bê sebep dom dikir û ji alîyê din da jî hawara pîrekan û zarokan li hev digobilî, dibû wek gilokek rîs û bi ser bajêr ve gindor (lox) dibû. Edî her du jî ji hal da ketibûn, piyê (milê) wan hev radibûn. Lîdan sekinlbû. Xweydanê di ser serê peya û pîrekan re davît. Çav li ser serê hemûyan bûbû wek gola xwînê. Pîrekan dest bi xeberan kiribû û di hali xwe de digotin. Qire qira Ribo bû, bi peyan de dişeharî û ci xeberen pîs dehat ber devê wî

digot. Kesî jê fam ne dikir ku dibê çi û çi xeberan dide. Lê belê dizanibûn ku Ribo geleki aziriye û xeberan dide. Casim got. "Pûlis efendi iro gelekî li bende we ma û lema jî qeherîye. Dibê ku, bira hemûyê n peya û pîrekan bêriyê n xwe na vala bikin. Ewê we saxî bike. Zûbin, wexta me pirr tuneye".

Li ser vê axaftina Casim, kurepistek kete nava kêrwîn. Pîrekan, peyan, bi hev ra bersiv didan Casim. Dengê wan li nav hev diket. Casim baş tê nedigihîst ku dibêjin çi. Casim copê xwe bilind kir û got: 'Huş bin, giş bi hev re bersivê medin. Me ji kê pirsî, bira ew bersivê bide'. Hemûyê peyan li ber Casim û Ribo kom bûn. Casim: "Qutyê n xwe na dersin". Hemûyê peyan yê n ku cixarê dikşandin, dest pêkirin ji berêvkê de qutyê n xwe na nişanî Ribo û Casim dan. Casim ji alikî de jî ew, yek bi yek saxî dikirin. Ribo: 'Tutûn - tutûn, qaçax, pel qaçax. Qaçax qaçax...' Casim. 'Pel û tutûna we hemûyan qaçax e. Cezayê vê jî gelek giran e. Ya din jî, hûn hemû bi çefi ne (dismal) û ev jî gor qanûna Cumhûriyetê sûcekî pirrî mezin e. Ku em a niha we bibin bajêr, hûnê her yekê 6 mehan hefsê û 500 kaxet - (lire) - jî ceza bixwin'. Yekî ji nav peyan: "Ma Casim beg..." Casim: "Huş ! zêde neaxife. Ezê niha ji pûlis efendi reçê bikim, maşalê çarakê bibîne û we efû bike". Mêrik: "Ma efendim, berî vê bi nîv saetê, çi li ba me hebû, me da. Èdî heram be, quriş bi me ra nemaye". Casim bi zirt. 'Tu dibê çi law ? We da kê ?' Mêrik: "Casim beg, ji pûlis efendi re bibêje, berî vê bi nîv saetê li vê jora hanê pûlisek li ser riya me sekinî bû. Şivek hêzranî di dest da bû, em pê kuştin. Çi perê li ba me hebû, me dayê. Qey ew jî hevalê we ye". Vê axafînê Casim, hîn jî hêrs kiribû. Lê

belê Ribo, axaftina wan birî û ji Casim pirs kir: "Çiye ? Çi dibêje ?" Casim: "Efendim, dibêje ku pûlisekî din li ser riya me sekinibû û me pere dane wî. Ez jê bawer nakim, derewa dike".

Ribo destê xwe avê t simêla xwe ya wek dêla (boça) mişka û hinkî fikirî. Bi vê xeberê şas bûbû. Digot: "Gelo ew kare kîjan pûlis be ? .. Şewqê xwe derxist, çend cara dawşand û cardin da serê xwe. Û dû re berê xwe bi Casim de kir û jê re hin tişt bi Tirkî got. Casim: "Pûlis efendi dibê ku ezê niha herim binêrim, hela ew kî ye. Û cardin dibêje ku, ez nikarim wan berdim, ji vê yekê re selahiyeta min tuneye. Lewra jî divê hûn li xwe bipelin, hema çi ji we qediya bidin min, belkî ez, wî razî bikim. Ezê ji bona xatirê we li ber bigerim, maşalê qebûl bike.

Peya û pîrek, li hev kom bûbûn û bi kerb diaxifin. Hinekan digot, em bidin, hinekan jî digot, na em ne din. Hemûyê pîrekan digotin: "Em qurişekî xwe jî nedin. Bese, vana xwîna me mîtin; hemma çer dîkin bila bikin". Lê belê çare û mumkûna wan tunebû. Barên wan giran bû û heywan di bînî de nikaribûn zêde bisekinyana. Wext jî derbas dibû, divê berî ku çarşî (ciyê lê penêr, rûn, hirî, mast, hêk û hwd) bela nebûbe, bîgîhêjin bajêr, ku karibin tişte n xwe bifroşin.

Sıwarê hespa kumêt perê ji nav kêrwîn civandibû, dijmart destê Casim. Ribo li kêlek wan sekinibû û pel pel li wan dinêri. Pîrek bûbûn wek xuya tu bavêje êgir, lê tişt ji destê wan nedihat. Casim: "Ev pere hindike, lê belê ezê jê ricayê bikim, maşalê pê razî bibe. Û ji bîr nekin, hûnê çend serî penêr jî li dikana Aliyê Rişmîlî deynin".

Kêrwîn berê xwe bi bajêr de,

Casim û Ribo jî berê xwe qiyame kiribûn û ji hev dûr diketin. Casim ji Ribo pirs dikir: "Efendim tu dibê evê kîjan pûlis be ?" Ribo: "Ez nizanim, emê nuha nas bikin". Di vê nabê nê de jipê nêzikayî li pûlis kiribû û êdî herdu serian jî hev û du didîtin û karibûn nas jî bikrana. Casim bi dengekî hêlî: "Efendim, Heso, Heso, ew Heso ye. Zû em bigrin. Teslim ol, teslim ol" (ango bazmede, teslim bibe)

Heso xwest ku bazde (bireve), lê belê şeşderb di destê herduyan de û li pê bûn. Ji alikî de jî digotin: "Dûr kaçma (bisekine mereve), teslim ol".

Heso di nav lepê herdulan de bû. Bi zalimî lê dixistin, ne digotin serî ye û ne jî digotin çav e. Şırqîna jopan, wek burûskê n buharê bi ser serê Heso de dihatin û xwîna sor ji dev û pozê wî diherikî. Nuha li erdê termekî dirêj bûbû. Casim şewqê wî nîşanî Ribo dida: "Efendim, hela mîzeke ! Ev şewqê, şewqê xwendevanaye. (Wê demê şewqê xwendevanan û yê pûlisin di durjê hev da bûn) Ribo bi pêxîla Heso girt û rakir ser piya. "Ülan lawê... tu çawa bêt haya me tê li vir di sekine û ji milet pera distîne ? Ma min ji bona çi heşt sala dibistan xwend û bûm pûlis. Tu bi şew qakî xwendevanan, bê xwendin dixwazî bibe pûlis. Ka bêriyê n xwe na vaca bike !" Heso bi hawakî stuxwar bêriyê n xwe na vaca kirin. Perên ji bêriyê n Heso derketin, Ribo bêt ku bijmêre, kir birîka saqoyê xwe. Û ji Heso re got: "Ez te cardin li vir nebînim, ku tu ê karibî werî li vir bîsekînî û pera qezenç biki, ma gelo çîma ez bûm pûlis ? De zû ji vir biterqize û here karê xwe ê din bidomine".

Heso bi çargaviya ber bî bajêr diçû.

TIKÛTENYA	vesarandê welati ardê/ durira	Ey vîlkandi keranra gerdanlıxi/ virastbi
O merdimê do fiqarebi	Ê	
O tenyabi tikûtenya	Wini xaseki	Ey bewrani neqşkerdi zerana
Beyndê cid qarşını	Wini kihoy	Kerey alavitbi lepandê xoya
Zerida cid duni bi	Wini kihoybi	Kerey kerdibi girdi areqtê xoya
O merdimê do tenyabi	Lavrê merdimi nê sa cînê kzi/ bisino	Lavrê ewro
Wertedê sê lidê insanandı dikûtenya	Çık estbi cniya ci	kerey xeribibi eyrê ozi inarê
Qeçkara bol heskerdê ey	Rasti	"Çiçirê? "
Wastê bisino	madem cniya ci bi	Pers nê kerd kesira ney
Bigiro xo virar lev pano	çı tenyabi	Perskerdê sezi
çimhal bivino	Kesira pers nê kerd	kesi nê zanayê
Lavrê nê zanayê	Perskerdê sezi	O merdimê do fiqarebi
Çık ey nê senayê	Sevanddi	O tenyabi
.bisino	çarçibanra fesalek û ey wastê ki siro cayê	tikutena
qeçkanê xo	Istarana bîkiranciyo hewran serra	Tumutim
Kesira pers nê kerdê "Çı? "	vêro	dışníşbiyê herg sew
"Çiçirê? "	vêro	Tewi nişte miyanedê ci
Perskerdê sezi kesi nê zanayê	vêro	Çîhar kistira
Rozê va "zû ciniyê bisina"	Çı fayde ki ıstaran destê xo/ derg nê kerdê ey	balyozi ameyê seredê ci
Cinê k xasekbi	O zew merdimê do tenyabi/ qalikdê xodi	Lavrê çiçi dışníşbiyê o
Zey qotta xeledê welati porê ci zerdê altunibi	tikutena	Ney
Çimê ci		xozi nê zanayê

WELİ XOCA

HATINEWEY NEWROZ

Behari jinim dimeni şadim
 Baxçey awatim mayey azadim
 Çiray ronaki rê gay jiyanim
 Hêz û tuwana w xuweni gyanim
 Awatekey dil hawbeşi jinim
 Be bê to şadi le jin nabinim
 Halbijardey mê şk le tafi serbesti
 Çawim kirdewe nawi tom zani
 Newroz
 Le şuwêni dûri w bê hewali to
 Reng hel pirûkaw zerd bûm wek limo.
 Kurd çenê şewarey dûri toy kê şa
 Çenê henasey be kuli hel kê şa

Çenê helbesti dil hel qırçê ner
 Lenaxi derûni roley bêt hatote der
 Newroz awati giyani
 Kurd toy nebê tale jiyani
 Ziyad le tişki roj pê wistman be to
 Tûsi geşke bûyin be hatinewey to
 Hatinewey to umê di çand bo Kurd
 Ah, eger bizani çend çawerê ytoye Kurd
 Kurd tamawe ejî bew umê dewe
 Kedesti awat le mil katewe
 Ew ax û daxey ke helikê şa
 Rişey cigeri tel tel derkê şa
 Le yadbikrê yê ş w azar sernenwê.

Dilbend

BERBANG
TUNNELGATAN, 14, 3 tr.
111 37 STOCKHOLM

MASSKORSBAND

Ahmet Hamdi Sarac
Forvägen 35nb.
145 50 NORSBORG

NEMIRDIM EGER EM CARE BÊ TO

Nemirdim eger em care bê to
Neçim şert bê heta em xware bê to.
Derûnım xali ye, wek ney denalê
Hewareki çı pir haware bê to.
Binayim kwêr e, hel nayê be rûy kes
Mûjem yek yek delêy bizmar e bê to.
Hemû 'ezayı nalinim denalê
Serapam müşli mosiqar e bê to.
Qesem b'ew şerbeti didari paket
Şerabım 'eyni zehri mar e bê to.

Le kin to xar û xes gulzare bê to,
Le kin min xermenî gul xar e bê to.
Le kin min ba wucûdi nas û ecnas
Kesi têda niye em şare bê to.
Heta tom aşina bûy, aşinam bûn
Emêsta mû be mûm exyar e bê to.
Hemû rojê le taw hicrani em sal
Temennay mirdini pêrar e bê to.
Le hesret serwi qeddit çawi Nali
Du coge, belkû dû rûbar e bê to.

Nali (1797-1855)